

KASVATUKSEN TAVOITEOHJELMA, KTO

Brittiläinen lyhytkarva

Suomen Brittikissat ry:n hyväksymä 19.12.2022

Hyväksytty Suomen Kissaliitossa 21.12.2022

Sisällys

1	YHTEENVETO	1
2	RODUN TAUSTA.....	2
2.1	Britin historiaa	2
2.2	Britin standardin vaiheet	3
2.3	Sisarrotu pitkäkarvainen brittiläinen	3
2.4	Rodun historia Suomessa	4
2.5	Eri linjat ja värit Suomessa.....	5
3	ROTUYHDISTYS	6
3.1	Rotuyhdistykset ja niiden historia	6
3.2	Tiedotuskanavat	7
3.3	Tapahtumat	7
4	RODUN NYKYTILANNE	7
4.1	Populaation koko ja kasvatuspohja (geenipohja).....	7
4.1.1	Populaation rakenne	7
4.1.2	Kasvatuspohja.....	15
4.1.3	Kasvattajat	23
4.1.4	Yhteenveto populaation rakenteesta ja kasvatuspohjasta	25
4.1.5	Suositukset kasvatukseen käytettävien kissojen ja yhdistelmien ominaisuuksista	25
4.2	Britin luonne	25
4.3	Terveys ja lisääntyminen	26
4.3.1	Tutkimuksesta.....	26
4.3.2	Suu- ja hammasongelmat	26
4.3.3	Lisääntymiseen liittyvät ongelmat.....	28
4.3.4	Lonkkanivelen kasvuhäiriö (Hip Dysplasia).....	28
4.3.5	Hypertrofinen kardiomyopatia (HCM) sydänlihaksen sairaus.....	29
4.3.6	Suomen Kissaliiton kattojärjestö FIFen testisuositukset brittien kasvattajille:	30
4.3.7	Brittien versus rotukissojen 10 tavallisinta terveyshaastetta	31
4.3.8	Britin veriryhmät.....	31
4.3.9	Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä	32
4.4	Ulkomuoto.....	32
4.4.1	Rotumääritelmä.....	33
4.5	Näyttelyt.....	34
5	KASVATUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS.....	37
6	KUVIA.....	39
	LÄHTEET.....	41

1 YHTEENVETO

Kasvatuksen tavoiteohjelman tarkoituksena on jakaa tietoa brittipopulaation kehityksestä Suomessa sen alkuaajoista nykytilanteeseen ja antaa näkymää tulevaan. Sen toivotaan olevan hyödyksi kasvattajille, siitosurosten omistajille ja kaikille briteistä kiinnostuneille.

Tämän tavoiteohjelman analyyseissa on käytetty Suomen Kissaliiton Omakissa-järjestelmästä saatuja pääsääntöisesti vuosien 2006-2020 tietoja, lisäksi on hyödynnetty yhdistyksen keräämiä ja ylläpitämiä tietoja vuoteen 2022 asti.

Brittiläinen lyhytkarva (BSH) on lähtöisin nimensä mukaisesti Brittein saarilta. Rotu kehitettiin brittiläisistä maatiaiskissoista, ja ensimmäinen rotustandardi kirjoitettiin 1870-luvulla. Rodun vaiheet Suomen Kissaliiton kattojärjestössä FIFessä olivat mutkikkaat, sillä brittiläisellä lyhytkarvalla oli aikoinaan sama standardi kartusiaanin ja eurooppalaisen kanssa. Lopulta britti sai oman standardinsa vuonna 1982. Suomeen ensimmäiset britit rantautuivat 1980-luvun alussa.

Brittiläinen lyhytkarva on suosittu rotu Euroopassa ja se on yksi lukumäärältään suurimmista lyhytkarvaroduista Suomessa. Viime vuosien aikana lyhytkarvaisia brittejä on rekisteröity vuosittain reilut 200 yksilöä. Rotua kasvatetaan useissa väreissä, ja moni kasvattaja on keskittynyt kasvatukseensa vain tiettyihin väreihin.

Lyhytkarvaisten vanhempien pentueisiin on syntynyt pitkäkarvaisia pentuja kautta aikojen. Pääsääntöisesti syynä ovat persialaiset esi-isät, joita on käytetty brittiläisten lyhytkarvojen kasvatuksessa. Sisarrotua brittiläistä pitkäkarvaa on kasvatettu virallisesti vasta joitakin vuosia, joten yksilöitä on vielä vähän eikä tilastotietoa ole vielä paljon. Tämän seurauksena tässä kasvatuksen tavoiteohjelmassa käsitellään pääosin brittiläistä lyhytkarvaa (käytetään lyhennettä britti) ja siitä kerättyä tietoa. Pitkäkarvaisen britin historia on kuitenkin yhteinen lyhytkarvaisen britin kanssa, joten kerätystä tiedosta saattaa olla hyötyä myös sisarrodun harrastajille.

On toivottavaa, että jokaisella kasvattajalla on kasvatustavoitteet, joilla pyritään parantamaan rodun yksilöiden laatua. Kasvatuksessa tulee ottaa huomioon kissan terveys, luonne ja rodunomaisuus.

Britti on varsin terve rotu. Rotuun sidottuja sairauksia ei ole, eikä britillä ole rodulle pakollisia terveystestejä. Briteillä esiintyy kuitenkin hieman keskimääräistä enemmän hypertrofisen kardiomyopatia (HCM) sydänsairautta, lisäksi briteiltä on tutkittaessa löytenyt lonkkanivelen kehityshäiriöitä. Usein kuulee kerrottavan, että britti ei hypi tasoille eikä kiipeile. Tällainen käytös ei ole millekään kissalle luonnollista, ei myöskään britille. Jos britti välttelee hyppyä, sen luuston terveys kannattaa selvittää.

Britin suurimmat terveysongelmat löytyvät suusta. Hammasongelmista kärsii iso osa briteistä. Hammasongelmat ovat kuitenkin kaikkien rotujen ongelma, ne eivät ole sidoksissa brittiin rotuna.

Yhdistys pyrkii jakamaan tietoa erilaisista sairauksista, joita myös briteillä esiintyy. Tietoa jaetaan yhdistyksen kotisivuilla, Brittiposti-jäsenlehdessä sekä terveyspäivillä.

Yhdistys myös tukee jäsenten kissojen sydänultrausta. Toivottavaa on, että kasvatuskissojen sydämet ultrattaisiin useamman kerran aikuisiällä HCM-sydänsairauden ehkäisemiseksi. Yhdistys on tukenut sydänultrausta vuoden 2022 alusta alkaen.

Britti on luonteeltaan vakaa, ystävällinen ja leikkisä. Se sopeutuu helposti muihin lemmikkeihin ja uusiin tilanteisiin. Rodussa on rauhallisia yksilöitä, mutta myös vilkkaita brittejä löytyy. Rodussa on paljon sosiaalisia yksilöitä, vaikka kissan käyttäytymistutkimuksen mukaan britti oli yksi vähiten ihmissosiaalisista

roduista. Ihmissosiaalisuuden puute kissoilla perustuu perimän ohella usein pikkupentujen riittämättömään kosketukseen ihmisten kanssa ensimmäisten 2-10 elinviikkojen aikana. Tutkimuksesta saattaa myös vetää johtopäätöksen, että rodussa on arkoja yksilöitä. Siksi on tärkeää, että kasvatuksessa käytettävillä briteillä on avoin, utelias ja peloton luonne. Aran kissan käyttöä kasvatukseen kannattaa tarkoin harkita, sillä arkuus on vahvasti periytyvä piirre.

Britti on tasapainoinen ulkomuodoltaan. Pyöreämuotoisessa vartalossa on pyöreä pää, jossa on pyöreät silmät ja ystävällinen ilme. Rodun tyyppi ei ole paljonkaan muuttunut vuosien 2006-2020 aikana, vaikka briteissä on jonkin verran vaihtelua koossa ja luuston vahvuudessa. Nenän pituudessa on pieniä eroja, mutta kasvatuksessa ei yleisesti pyritä nenän lyhentämiseen, eikä tyyppitettyyn ulkonäköön. Samanlaisen trendin toivotaan jatkuvan tulevina vuosina.

Rodun suurimpia ongelmia on kasvatuspohjan kapeus. Vuosien 2006-2020 tilastojen mukaan sisäsiittoisuus kasvaa ja monimuotoisuus pienenee. Kasvatukseen tarvitaan lisää uroksia, joko ulkomaantuonteina tai suomalaisten kasvattajien urospentujen siitoskäyttöä pitää lisätä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että uroksia ei leikattaisi niin nuorina kuin nykyisin. Tähän tarvitaan kasvattajien myötävaikutusta.

Jos sukusiitosaste nousee ja tehollisen populaation koko pienenee, uhkana on, että rodun elinvoimaisuus laskee ja riskit erilaisten sairauksien puhkeamiseen kasvavat.

2 RODUN TAUSTA

2.1 Britin historiaa

Nimensä mukaisesti brittiläinen lyhytkarva sekä pitkäkarvainen sisarrotunsa ovat lähtöisin Brittein saarilta. Roomalaisten arvellaan tuoneen kesykissan mukanaan tullessaan Britteihin saarille. Näistä kesykyissoista sai alkunsa brittiläinen maatiaiskissa ja myöhemmin brittiläinen lyhytkarva. Brittiläinen maatiaiskissa oli yleisesti ottaen samaa itämaista tyyppiä, joka oli tavallinen koko Pohjois-Euroopassa. Varhaisimmat kasvattajat ja näyttelleasettajat halusivat britille hieman tanakamman ja pyöreäpäisemmän tyyppin, joten sellaiset yksilöt valikoituivat rodun kehitykseen.

Ensimmäisen ”nykyaikaisen” kissanäyttelyn järjesti Harrison Weir vuonna 1871. Hän kirjoitti ensimmäiset rotustandardit ja oli erityisesti mieltynyt britteihin. Brittiläinen lyhytkarva oli näissä kissanäyttelyissä luokassaan yleisin kymmenessä ensimmäisessä, mutta 1800-luvun lopulla pitkäkarvaiset kissat ohittivat ne lukumäärällään.

Väreistä suosittu oli sininen, jopa siinä määrin, että Britteihin saarten ulkopuolella syntyi käsitys, että britti on aina sininen. Värejä oli kuitenkin muitakin: ruskea- puna- ja hopeakuviollisia, valkolaikkuja, kilpikonnaa ja cremejä muun muassa.

Toinen maailmansota oli kohtalokas briteille. Sodan jälkeen kasvatukseen oli vaikea löytää brittiuroksia ja niinpä apua haettiin muista rodusta. Kasvatukseen käytettiin venäjänsinisiä ja sinisiä kotikissauroksia, mutta tulokset näistä eivät olleet toivotunlaisia. Seuraavaksi siitosuroksiksi valittiin persialaisia, lähinnä sinisiä, paremmin tuloksin. Persialaisia oli itse asiassa käytetty britin jalostuksessa jo paljon aiemminkin. Persialaiset muistuttivatkin brittiä 1940-luvulla suuresti karvan pituutta lukuun ottamatta. Pian tuli tavalliseksi, että joka viidennessä tai kuudennessa sukupolvessa britti risteytettiin persialaisen kanssa. Nämä risteytykset harvenivat 1980-luvulla. Risteytysten seurauksena lyhytkarvaisten brittien pentueisiin on ajoittain syntynyt pitkäkarvaisia yksilöitä. Näistä saivat alkunsa myös rodun pitkäkarvainen muunnos.

2.2 Britin standardin vaiheet

Ensimmäinen britti tuotiin Ruotsiin vuonna 1964, mutta tuolloin käytössä olleiden FIFe-säännösten mukaan kissa rekisteröitiin kartusiaaniksi. Ranskassa kartusiaanin kasvatuksessa käytettiin sinistä brittiä siinä määrin, että vuonna 1970 FIFe teki päätöksen yhdistää kartusiaani ja brittiläinen lyhytkarva yhdeksi roduksi. Rodun nimeksi jäi kartusiaani, mutta rotumääritelmä oli brittiläisen lyhytkarvan.

Suomen Kartusiaanit Ry:n mukaan pieni ranskalainen kasvattajaryhmä protestoi päätöstä vastaan voimakkaasti. Lopulta vuonna 1977 FIFessä tehtiin uusi päätös, joka erotti kartusiaanin ja lyhytkarvaisen britin toisistaan. Kartusiaani sai oman rotumääritelmänsä, mutta brittiläinen lyhytkarva jakoi omansa vielä tuolloin eurooppalaisen kanssa.

1970-luvulla Ruotsiin tuodut siniset, mustat, cremet ja kilpikongan väriset britit rekisteröitiin eurooppalaisiksi lyhytkarvoiksi. Tämän seurauksena Ruotsissa oli rotu, jolla oli kaksi tyyppiä: vanha ruotsalainen eurooppalaistyyppi ja brittityyppi persialaisine perintötekijöineen. Jälkimmäinen tyyppi vastasi paremmin rotumääritelmän vaatimuksia ja menestyi paremmin näyttelyissä.

Ruotsalaisten kasvattajien näkemykset jakautuivat kolmeen osaan: osa kannatti britin tyyppiä, osa sekoitettua britti-eurooppalaistyyppiä ja osa perinteisen eurooppalaisen tyyppiä. SVERAKiin kuuluneet kasvattajat vaativatkin rodun jakamista kahteen eri rotumääritelmään. Vuonna 1979 SVERAK kannatti vaatimusta ja ehdotus hyväksyttiin FIFessä vuonna 1980. Eurooppalaisen rotumääritelmää hiottiin vielä sen verran, että se hyväksyttiin vuonna 1981 ja tuolloin myös päätettiin, että eurooppalaiset ja britit arvostellaan kumpikin omana rotunaan joulukuusta 1982 alkaen.

2.3 Sisarrotu pitkäkarvainen brittiläinen

Brittiläisen lyhytkarvan olemassaolo varmistettiin toisen maailmansodan jälkeen jalostuksessa käytettyjen persialaisten avulla, samalla rotuun tuli pitkäkarvageeni. Lyhytkarvaista brittiläistä, joka kantaa pitkäkarvageeniä kutsutaan variantiksi. Moni lyhytkarvabritin kasvattaja saikin ajoittain pentueeseen myös pitkäkarvaisia yksilöitä. Ajan myötä pitkäkarvainen brittiläinen alkoi viehättää useita brittikasvattajia siinä määrin, että varianttilyhdistelmiä ryhdyttiin suunnittelemaan tavoitteellisesti. Kun tavoitteena on pitkäkarvainen brittiläinen, tuli yhdistää kaksi varianttia, jotta oli mahdollisuus pitkäkarvaisille pennuille. Kaksi pitkäkarvaista brittiläistä saavat ainoastaan pitkäkarvaisia jälkeläisiä.

FIFessä pitkäkarvaisen brittiläisen hyväksyntäprosessi käynnistyi vuonna 2014, TICA-järjestössä hyväksyminen tapahtui jo vuonna 2009. Vuoden 2014 FIFen yleiskokoukseen tuli samaan aikaan muutama ehdotus rodun hyväksymisestä. Niinpä vuonna 2015 pitkäkarvaiset brittiläiset saivat oman EMS-koodin BLH ja ne hyväksyttiin brittiläisten lyhytkarvojen sisarroduksi. Vuodesta 2016 alkaen se oli alustavasti hyväksytty rotu ja pitkäkarvayksilöt saivat osallistua pelkästään laatuarvosteluun. Alustavana rotuna ne saattoivat edetä Preliminary International Championiksi tai Premieriksi asti.

Rodun hyväksymiseksi piti vielä kerätä sekä näyttelytuloksia että syntyneiden pitkäkarvaisten pentujen tietoja. Suomestakin lähti useiden kissojen arvosteluseleitä hollantilaiselle kasvattajalle ja kissatuomarille Nathalie Smits-Peelenille, joka kokosi aineiston FIFen yleiskokoukselle. Rodun hyväksyminen eteni nopeasti, sillä vaaditut edellytykset täyttyivät jo ensimmäisen alustavan hyväksymisvuoden aikana. Siten rotua esitettiin täysin hyväksyttäväksi FIFen kevään 2017 yleiskokoukselle. Pitkäkarvainen brittiläinen sai oman rotustatuksen lokakuun alusta 2017 alkaen.

Vuonna 2018 Suomessa rekisteröitiin 14 pitkäkarvaista brittiläistä, vuonna 2019 määrä oli 23 ja vuonna 2020 niitä rekisteröitiin 20.

Brittien ensimmäinen Kasvatuksen tavoiteohjelma ei sisällä tilastotietoja pitkäkarvaisten osalta pitkäkarvaisten yksilöiden vähäisyyden seurauksena.

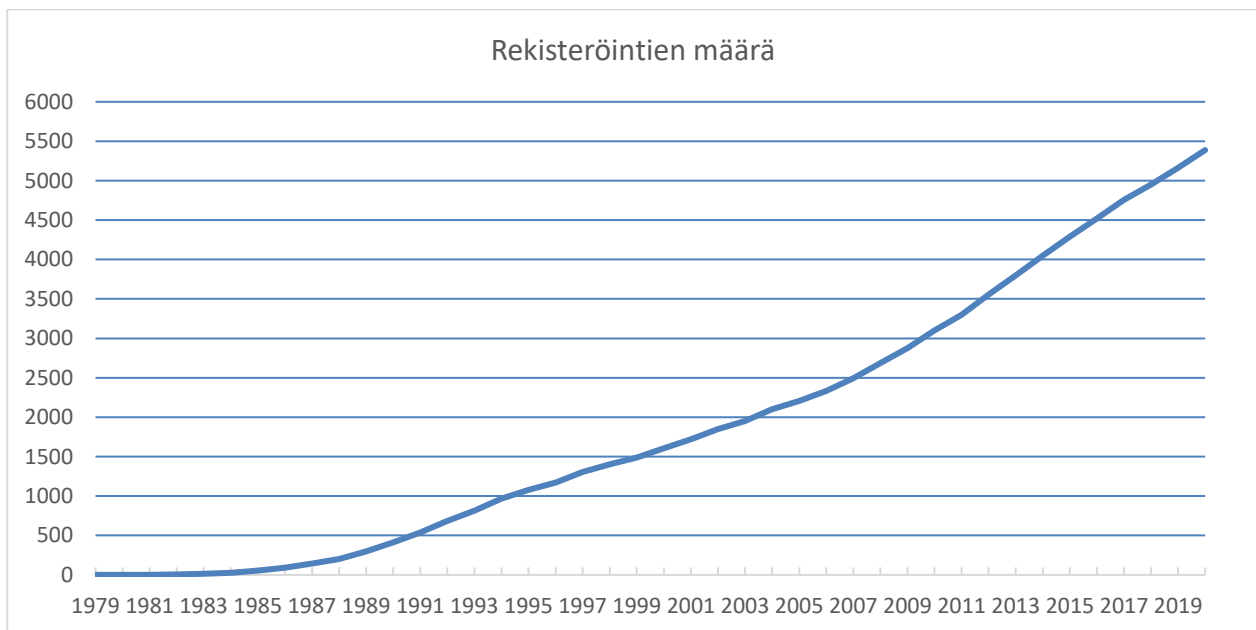
2.4 Rodun historia Suomessa

Suomeen ensimmäiset britit tuotiin 1980-luvun alussa Ruotsista. Ruotsalaisilla kasvattajilla ja heidän tuontikissoillaan Brittein saarilta onkin ollut suuri merkitys britin alkuvaiheissa Suomessa. Brittikasvatuksen uranuurtajia Suomessa ovat Anneli ja Helena Valkonen, joiden Kontukatin kissalan ensimmäinen britti, Catellas Angel's Kiss, tuotiin keväällä 1982. Suomen ensimmäinen britti oli Ulla Aspelinin Norjasta tuoma creme uros, Kattagrande's Loke. Se oli syntynyt 8.11.1981.

Tammikuussa 1983 syntyi Kontukatin kissalaan pentue, jossa emona oli Catella's Angel's Kiss ja isänä Kattagrande's Loke. Yhdistelmästä syntyi viisi pentua, joista yksi oli Kontukatin Cream Janina. Cream Janina löytyy vielä tänä päivänäkin joidenkin brittien sukutauluista.

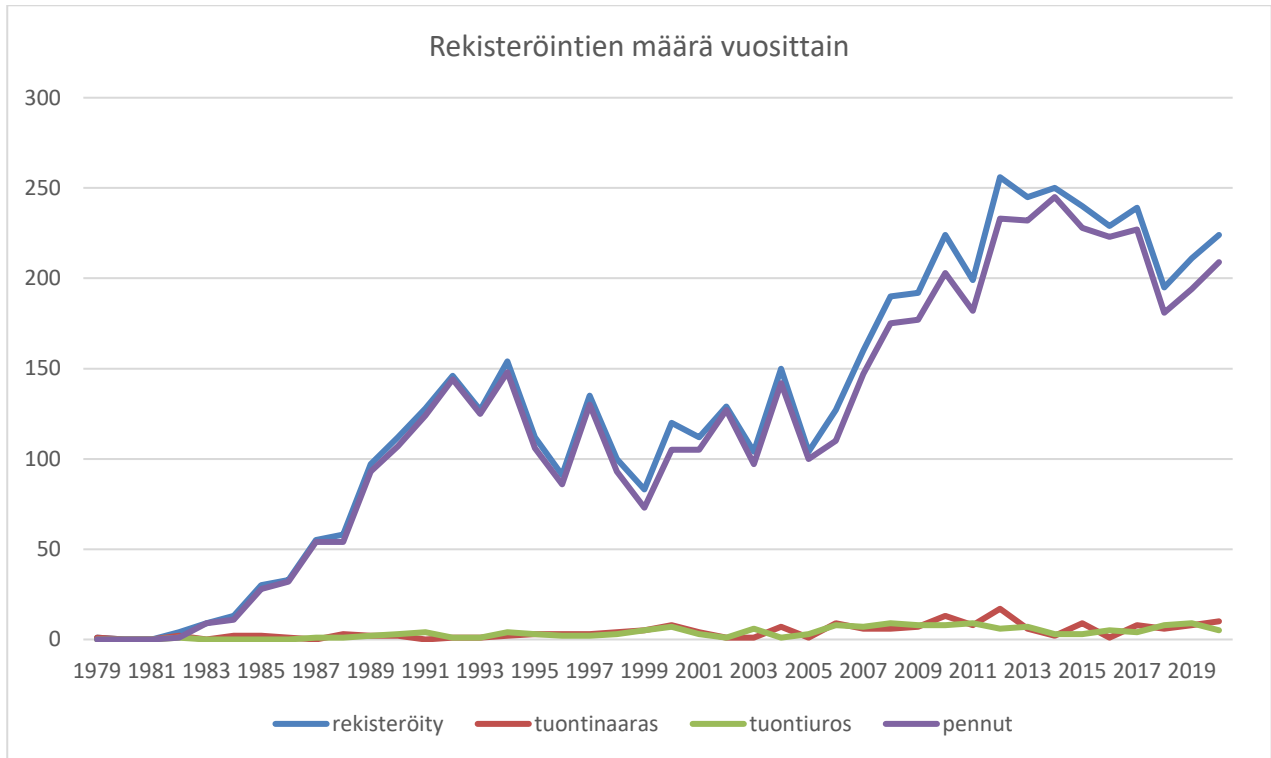
Vuonna 1983 brittejä rekisteröitiin Suomen Kissaliiton 9 kappaletta, neljä sinistä, neljä cremeä ja yksi sinicreme kuten sinikilpikonna silloin nimitettiin. Seuraavana vuonna 1984 brittejä oli 22 ja sitä seuraavana 52. Vuonna 1988 brittejä oli jo 197 ja vuotta myöhemmin 294. Vuonna 1990 brittejä rekisteröitiin 112, eikä alle sadan ole sen jälkeen jääty kuin kahtena vuonna 1996 ja 1999. Vuoteen 2002 mennessä brittejä oli rekisteröity yhteensä 1844 ja niiden rekisteröintimäärät vaihtelivat vuosittain noin 110 ja 150 välillä. Tällä tasolla rekisteröinnit pysyivät vuoteen 2008 asti, jolloin rekisteröintimäärä kipusi 190 kissaan ja vuodesta 2010 vuoteen 2017 määrä on noussut yli 200 britin. Vuonna 2018 lyhytkarvaisia brittiläisiä rekisteröitiin 195 ja pitkäkarvaisia 14. Vuosina 2019 ja 2020 lyhytkarvaisten brittiläisten määrä nousi jälleen yli 200, vuonna 2019 se oli 211 ja vuonna 2020 määrä oli 224. Pitkäkarvaisten vastaavat luvut olivat 23 ja 20. Brittiläinen lyhytkarva on useana vuonna ollut suosituin lyhytkarvarotu ja se on sijoittunut viidenneksi tai kuudenneksi Suomen Kissaliiton rekisteröidyimpien rotujen listalla.

Kaavio 1. Rodun rekisteröintien kehitys

Lyhytkarvaisia brittiläisiä on rekisteröity vuoteen 2020 mennessä 5388 yksilöä. 1990-luvun puolessa välissä brittien rekisteröinnit saavuttivat tuhannen yksilön määrän. Seuraavien 20 vuoden aikana brittien määrä nousi yli kahden tuhannen. 1990-luvun puolesta välistä vuoteen 2020 Kissanliittoon rekisteröityjen brittien määrä on viisinkertaistunut.

Kaavio 2. Rekisteröintien määrä vuosittain

Sininen (rekisteröity) viiva kertoo kaikkien rekisteröityjen brittien määrän ja violetti (pennut) viiva rekisteröityjen pentujen määrän.

2.5 Eri linjat ja värit Suomessa

Briteillä on noin 1000 eri väriä. Värikirjon seurauksena myös kasvattajat ovat jakautuneet kasvattamaan erivärisiä brittejä. Enimmäkseen Suomessa kasvatetaan perusvärejä (yksivärisinä tai kuviollisina), silver ja golden tipped -brittejä sekä valkolaikkuja. Perusvärejä ovat valkoinen, musta, sininen, suklaa, lila, punainen, creme, kilpikonna, sinikilpikonna, suklaakilpikonna ja lilakilpikonna. Uusimpia värejä ovat kaneli, beige, kanelikilpikonna ja beige kilpikonna.

Kun tarkastellaan vuosien 2006-2020 aikana rekisteröityjä brittejä, ylivoimaisesti eniten yksittäisestä väristä on rekisteröity sinisiä brittejä. Perusvärisiä brittejä on kaiken kaikkiaan rekisteröity eniten.

Taulukko 3. Rekisteröidyimmät värit ja kuviot vuosina 2006-2020

Väri tai kuvio	Rekisteröityjen määrä
Perusväriset	1701
Tipped, joista	282
silver	146
golden	68
Täplikkäät	218
Tabbyt	146
Valkolaukut, joista	199
bicolour	142
Hopeatäplikkäät oransseilla silmillä	101
Naamiot	84

Taulukko 4. Rekisteröidyimmät yksittäiset värit vuosina 2006-2020

Väri (EMS koodi)	Määrä
Sininen (BSH a)	635
Musta (BSH n)	194
Lila (BSH c)	169
Creme (BSH e)	149
Silver tipped (BSH ns 11)	146
Punainen (BSH d)	111
Suklaa (BSH b)	106
Sinikilpikonna (BSH g)	106
Kilpikonna (BSH f)	89
Hopeatäplikäs oransseilla silmillä (BSH ns 24 62)	77
Hopeatabby oransseilla silmillä (BSH ns 22 62)	71

3 ROTUYHDISTYS

3.1 Rotuyhdistykset ja niiden historia

Suomen Brittikissat ry perustettiin vuonna 1999, vuonna 2020 jäseniä yhdistyksessä oli noin 150. Vuonna 2022 jäsenten määrä nousi yli 200.

Brittiharrastajat kuuluivat alkuvuosina Surokin alaiseen kolmen rodun yhteiseen Eurooppalais-Manx-Britti - jaokseen. Myöhemmin perustettiin oma brittien rotuyhdistys Brittiystävät ry. Yhdistyksen toiminta kuitenkin hiipui vuosien aikana, ja nykyinen Suomen Brittikissat ry sai alkunsa.

Nykyisen yhdistyksen perustajia olivat monia menestyksekkäitä brittejä kasvattanut ja omistanut Anna Havulinna (FI*Enchanter's), Pia Heiskari ja Heta Vanttaja (FI*Kehräämön). Heta Vanttaja menehtyi yllättäen jo vuonna 2000. Hänen muistoaan ja kasvatustyötään kunnioittamaan perustettiin Kehräämön muistopalkinto, jolla edelleen palkitaan vuosittain yhdistyksen jäsenen omistuksessa oleva parhaiten menestynyt kilpikonna-värinen britti.

Yhdistyksen ensimmäisenä puheenjohtajana toimi Helena Valkonen. Nykyiset toimihenkilöt löytyvät yhdistyksen kotisivuilta.

Yhdistyksen tehtävänä on edistää brittikissojen tunnettavuutta, tukea kasvatustoimintaa ja yhdistää rodun harrastajia.

Suomen Brittikissat ry on solminut yhteistyösopimuksen Suomen Kissaliiton kanssa ja noudattaa toiminnassaan Kissaliiton sääntöjä ja määräyksiä. Yhdistys palkitsee vuoden aikana näyttelyissä parhaiten menestyneet britit Kissaliiton pistejärjestelmää noudattaen.

3.2 Tiedotuskanavat

Yhdistys on julkaissut Brittiposti-jäsenlehteä vuodesta 1999 alkaen. Lehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa. Lehdessä on julkaistu muun muassa tietoa brittien terveysasioista, brittien esittelyjä ja jäsenten kertomuksia. Alkuvuosina julkaistiin myös näyttelytuloksia.

Yhdistys tiedottaa ajankohtaisista asioista sekä pitää listaa myytävistä pennuista ja aikuisista briteistä nettisivuillaan www.brittikissat.fi. Sivuilta löytyy tietoa myös brittien terveydestä. Lisäksi sivuilta löytyy britin rotumääritelmä ja listaukset näyttelyissä menestyneistä sekä arvonimiä saaneista briteistä.

Lisäksi yhdistyksellä on vain jäsenille olevat fb-sivut.

Rodusta kiinnostuneita varten on tehty myös brittiesite, jonka voi myös tulostaa yhdistyksen kotisivuilta.

3.3 Tapahtumat

Vuosien varrella on järjestetty joitakin jäsentapahtumia: brittien terveyspäiviä ja kesäjuhlia.

Brittiharrastajat osallistuivat aktiivisesti Hannes Lohen tutkimusryhmän kissojen geenien kartoitustutkimukseen, ja sen tuloksia käsiteltiin terveyspäivässä.

Brittien terveyspäiviä on järjestetty neljä kertaa. Tilaisuuksissa on käsitelty Hannes Lohen kissatutkimuksen tuloksia brittien osalta, kissojen lonkkavikatutkimuksen tuloksia brittien osalta, kasvatuksen tavoiteohjelmaa, britin standardia, briteillä esiintyviä sairauksia ja kissan virikkeellistämistä.

4 RODUN NYKYTILANNE

4.1 Populaation koko ja kasvatuspohja (geenipohja)

Brittipopulaation koon ja kasvatuspohjan tarkastelussa on käytetty Suomen Kissaliiton rekisteröintitilastoja. Suomessa Kissaliiton ulkopuolella kasvatetut britit eivät näy näissä tilastoissa. Tarkasteluajanjaksona on pääsääntöisesti 15 vuotta (vuodesta 2006 vuoteen 2020).

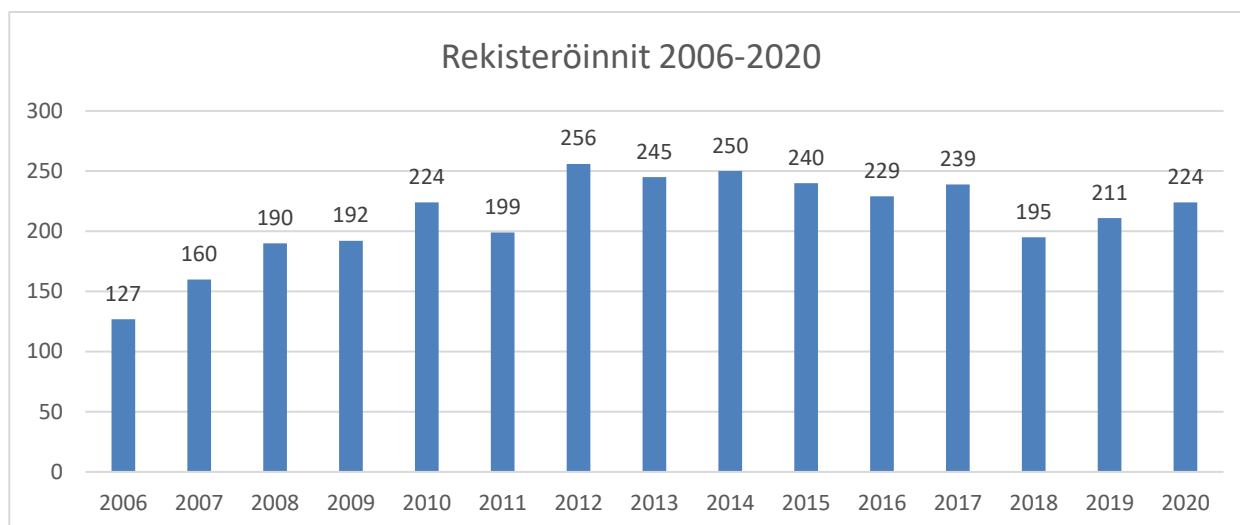
4.1.1 Populaation rakenne

Lyhytkarvainen brittiläinen on ollut pitkään yksi Suomen suosituimmista rotukissoista. Se on sijoittunut useana viime vuotena Suomen Kissaliiton 5. tai 6. suurimmaksi roduksi. Vuosien 2006-2020 aikana Suomessa on rekisteröity 3181 brittiä, kaikkiaan brittejä on rekisteröity Suomen Kissaliittoon 5425. Kasvatuksessa on vuosien 2006-2020 aikana käytetty 649 brittiyksilöä, 210 urosta ja 425 naarasta. Pentuja on syntynyt 2966 kappaletta.

Vuodesta 2010 lähtien lyhytkarvaisia brittejä on rekisteröity yli 200 yksilöä vuosittain kahta vuotta lukuun ottamatta.

Tuontikissojen osuus on varsin pieni. Tuontinaaraiden osuus kaikista rekisteröidyistä lyhytkarvabriteistä 15 vuoden tarkastelujaksolla on ollut 3,6 prosenttia, tuontiurosten osuus on vielä pienempi 2,8 prosenttia.

Kaavio 5. Rekisteröinnit vuosina 2006-2020

Taulukko 6. Yhteenveto kaikista Suomessa rekisteröidyistä briteistä 2006-2020

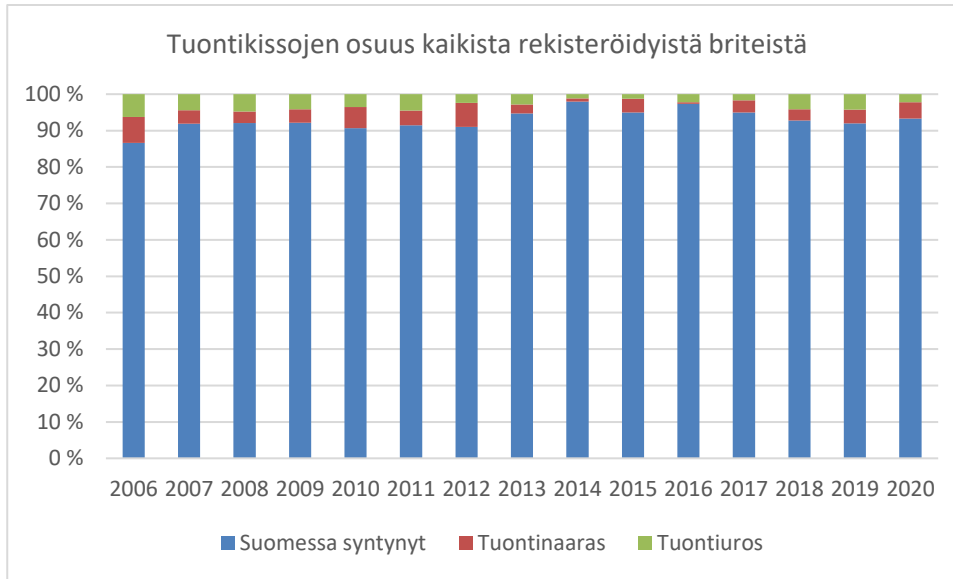
Britit	rekisteröity	tuontinaaras	tuontiuross	pennut	pentueet	pentueekoko	kasvattajat
yhteensä	3181	116	99	2966	801	3,7	89

Taulukko 7. Suomessa rekisteröidyt britit vuosittain 2006-2020

2006-2020	rekisteröity	tuontinaaras	tuontiuross	pennut	pentueet	pentueekoko	kasvattajat
2006	127	9	8	110	33	3,3	21
2007	160	6	7	147	39	3,8	21
2008	190	6	9	175	42	4,2	25
2009	192	7	8	177	44	4,0	24
2010	224	13	8	203	51	4,0	24
2011	199	8	9	182	52	3,5	24
2012	256	17	6	233	60	3,9	22
2013	245	6	7	232	60	3,9	22
2014	250	2	3	245	68	3,6	24
2015	240	9	3	228	60	3,8	25
2016	229	1	5	223	61	3,7	31
2017	239	8	4	227	61	3,7	22
2018	195	6	8	181	54	3,4	24
2019	211	8	9	194	58	3,3	25
2020	224	10	5	209	58	3,6	23
Summa	3181	116	99	2966	801	3,7	89

Taulukosta voi nähdä vuosittaiset rekisteröinnit, tuontinaaraiden ja -urosten osuuden, pentujen ja pentueiden määrät sekä monellako kasvattajalla on ollut pentuja.

Kaavio 8. Tuontikissojen osuus rekisteröidyistä briteistä

Vuosien 2006-2020 aikana ulkomailta on tuotu 204 brittiä. Yli puolet tuonneista on naapurimaistamme Ruotsista ja Venäjältä. Ruotsintuonteja on 65 ja Venäjältä brittejä on tuotu 37. Seuraavaksi eniten brittejä on tuotu Virossa, 19 kappaletta. Englannista tuonteja oli 16, Latviasta ja Saksasta molemmista 11.

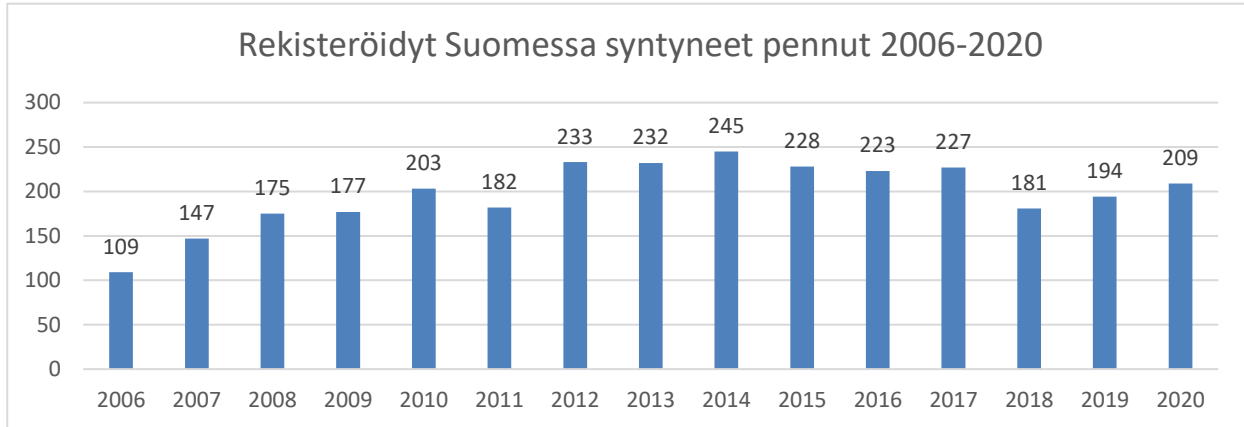
4.1.1.1 Suomessa syntyneet pennut

Vuosien 2006-2020 aikana Suomessa on syntynyt 2966 lyhytkarvaista brittipentua. Vuosittain pentuja on tehnyt 21-25 kasvattajaa vuotta 2016 lukuun ottamatta, jolloin 31 kasvattajalla oli pentuja. Vuosi 2014 oli rodun huippuvuosi syntyneiden pentujen osalta. Pentueiden lukumäärä on vuodesta 2010 lähtien ylittänyt 50 pentuetta ja on ollut enimmäkseen 60 pentueen tienoilla.

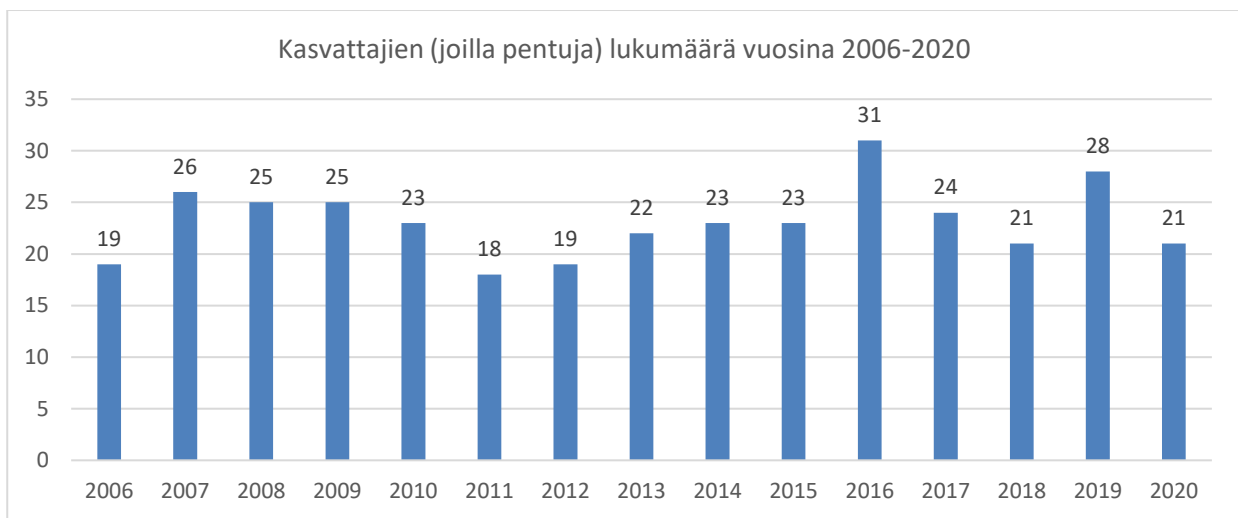
Kasvattajien määrä on viitteellinen aktiivisuuden kuvaaja, sillä kaikille kasvattajille ei synny pentuetta vuosittain. Alhaisempi kasvattajamäärä ei osu yksi yhteen syntyneiden pentujen ja pentueiden määrän kanssa, sillä esimerkiksi 2012 syntyi paljon pentuja ja pentueita huolimatta yhdestä alhaisimmista kasvattajamääristä. Tämä kertoo siitä, että samalle kasvattajalle on syntynyt useita pentueita vuoden aikana.

Keskimääräinen pentuekoko on ollut 4 pentua tai alle sen koko 15 vuoden tarkastelujakson yhtä vuotta lukuun ottamatta.

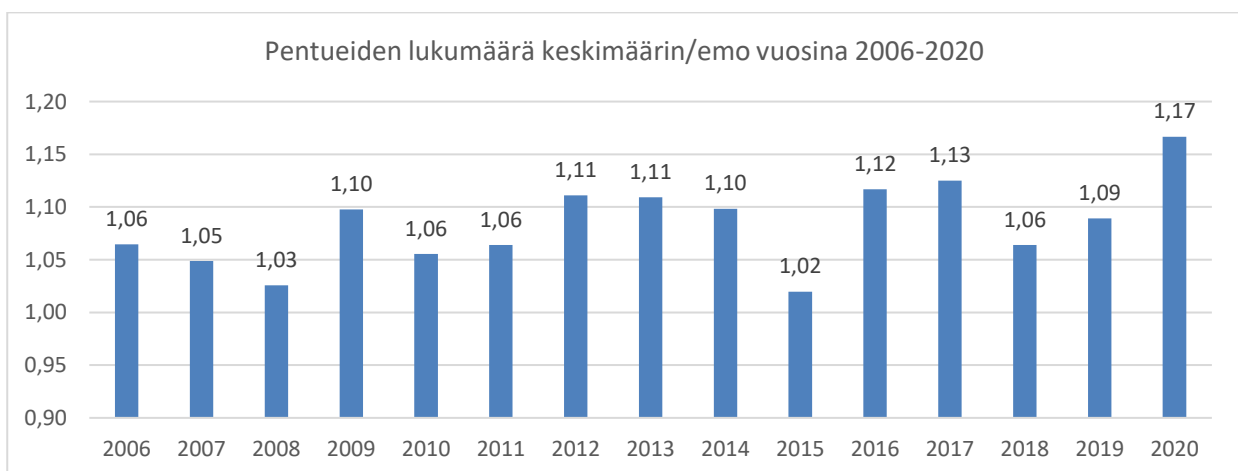
Kaavio 9. Rekisteröidyt Suomessa syntyneet pennut 2006–2020

Kaavio 10. Kasvattajien lukumäärä, joilla on ollut vähintään yksi pentue vuodessa vuosina 2006-2020

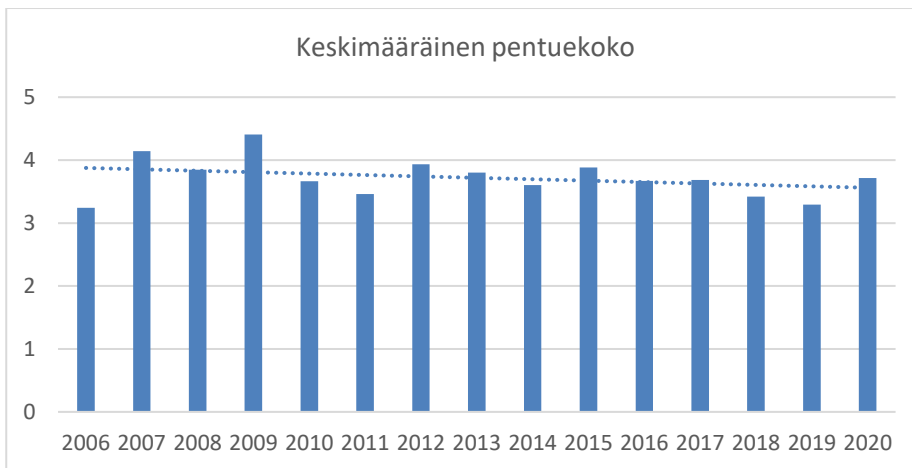

Kaavio 11. Pentueiden lukumäärä vuodessa per emo

Tarkastellulla ajanjaksolla on ollut aina naaraita, jotka ovat vuoden aikana saaneet kaksi pentuetta.

Kaavio 12. Keskimääräinen pentuekoko vuosina 2006-2020 (viiva kertoo kehityssuunnan)

Vuosien 2006 ja 2020 aikana pentueisiin syntyi keskimäärin 4 pentua, mikä on kaikkien naaraskissojen keskimääräinen pentuekoko. Emojen ikä on ollut keskimäärin 2,5 vuotta. Kehityssuunta osoittaa, että pentuekoko pienenee.

Kaavio 13. Pentujen lukumäärä vuodessa per uros

Yksi uros on saanut keskimäärin 5,05–8,20 pentua vuoden aikana. Määrä on pääasiassa kasvanut tarkastellulla ajanjaksolla.

4.1.1.2 Sukupuolisuhde

Kasvatuksessa käytettävien urosten ja naaraiden suhdeluku vaikuttaa merkittävästi jalostuspohjan laajuuteen. Ihannetapauksessa suhdeluku on 1, jolloin kasvatuksessa käytettävien urosten ja naaraiden määrä on yhtä suuri. Käytännössä näin tasaiseen jakaumaan on hyvin vaikea päästä.

Vaikka uroksia syntyy enemmän kuin naaraita, kasvatukseen päätyy huomattavasti vähemmän uroksia kuin naaraita. Kasvatuskäytössä olevien brittiurosten ja -naaraiden suhdeluku on ollut vuosien 2006-2020 aikana keskimäärin 0,49 urosta yhtä naarasta kohden, kun tehollisen populaation muodostivat 210 urosta ja 425 naarasta. Toivottavaa on, että urosten ja naaraiden suhde populaatiossa olisi vähintään 0,7 urosta yhtä naaras kohti.

Perinnöllinen muuntelu säilyy parhaiten, kun kasvatuksessa käytetään useita uroksia. Geneettisen monimuotoisuuden kannalta on parempi, jos kasvatuksessa käytetään esimerkiksi kahta veljestä tai isää ja poikaa yhden siitosuroksen sijaan, sillä esimerkiksi kahden veljeksien geeniperimä voi olla erilainen.

Taulukko 14. Syntyneiden pentujen sukupuolisuhte vuosina 2006-2020

Britit	2006-2020
Uros	1556
Naaras	1410
Yht	2966
u/n	1,1

Uroksia syntyy naaraista enemmän.

Taulukko 15. Siitosurokset ja -naaraat vuosina 2006-2020

2006-2020	pennut	pentue	pennut/pentue	isien lkm	emojen lkm	pennut/isä	pennut/emo	pentue/isä	pentue/emo
lkm	2984	804	3,7	210	425	14,2	7,0	3,8	1,9

Taulukko 16. Vuosina 2006-2020 syntyneiden brittipentujen isät vuosittain

2006-2020	Isät	Suomi	Tuonti	Ulkom.	BLH	Pentuja	Pentua/uros	Pentueita	Pentueita/uros	Isän ikä	Ikä v
2006	21	14	7	0	0	107	5,095	33	1,571	1178	3,2
2007	23	14	8	1	0	174	7,565	42	1,826	1133	3,1
2008	24	14	9	1	0	154	6,417	40	1,667	984	2,7
2009	25	15	9	1	0	194	7,760	44	1,760	1217	3,3
2010	35	19	14	2	0	209	5,971	57	1,629	1231	3,4
2011	29	12	16	1	0	173	5,966	50	1,724	992	2,7
2012	30	16	13	1	0	236	7,867	60	2,000	1041	2,8
2013	35	17	18	0	0	232	6,629	61	1,743	955	2,6
2014	35	20	14	1	0	245	7,000	68	1,943	964	2,6
2015	26	15	9	2	0	202	7,769	52	2,000	774	2,1
2016	30	21	9	0	0	246	8,200	67	2,233	936	2,5
2017	29	18	9	1	1	232	8,000	63	2,172	1116	3,0
2018	29	14	12	2	1	171	5,897	50	1,724	1223	3,3
2019	28	13	14	1	0	201	7,179	61	2,179	1042	2,8
2020	28	13	15	0	0	208	7,429	56	2,000	1561	4,2
Summa	427	235	176	14	2	2984	6,983	804	1,878	1090	3,0

Taulukko 17. Vuosina 2006-2020 syntyneiden brittipentujen emot vuosittain

2006-2020	Emot	Suomi	Tuonti	BLH	Pentuja	Pentua/naaras	Pentueita	Pentueita/naaras	Emon ikä	Ikä v
2006	31	22	9	0	107	3,452	33	1,065	963	2,6
2007	41	31	10	0	174	4,244	42	1,024	959	2,6
2008	39	30	9	0	154	3,949	40	1,026	929	2,5
2009	41	32	9	0	194	4,732	44	1,073	944	2,6
2010	54	44	10	0	209	3,870	57	1,056	904	2,4
2011	47	33	14	0	173	3,681	50	1,064	846	2,3
2012	54	40	14	0	236	4,370	60	1,111	885	2,4
2013	55	39	16	0	232	4,218	61	1,109	880	2,4
2014	61	48	13	0	245	4,016	68	1,115	892	2,4
2015	51	45	6	0	202	3,961	52	1,020	828	2,3
2016	60	53	7	0	246	4,100	67	1,117	837	2,3
2017	56	49	7	0	232	4,143	63	1,125	900	2,4
2018	47	38	9	0	171	3,638	50	1,064	930	2,5
2019	56	47	9	0	201	3,589	61	1,089	1019	2,8
2020	48	34	11	3	208	4,333	56	1,167	1005	2,7
Summa	741	585	153	3	2984	4,020	804	1,082	915	2,5

4.1.1.3 Kasvatuskissojen osuus syntyneistä pennuista

Vuosien 2006-2020 aikana kasvatuksessa on käytetty 210 urosta ja 425 naarasta. Samana aikana pentuja on ollut 2984. Kasvatukseen käytettyjen brittien osuus syntyneistä pennuista on vuosien 2006-2020 aikana ollut 28 %. Rodun elinvoimaisuuden kannalta luvun olisi hyvä olla noin 30 %.

4.1.1.4 Sukusiitosaste

Pentu saa molemmilta vanhemmiltaan puolet geeneistään. Jos pennun vanhempien sukutauluissa on paljon samoja kissoja, pennun sukusiitosprosentti muodostuu korkeaksi. Suuri sukusiitosprosentti kertoo, että kissan perimä on homogeeninen, eli vaihtelua geeneissä ei ole kovin paljon. Pieni sukusiitosprosentti puolestaan kertoo, että perimä on heterogeeninen ja vaihtelua on paljon.

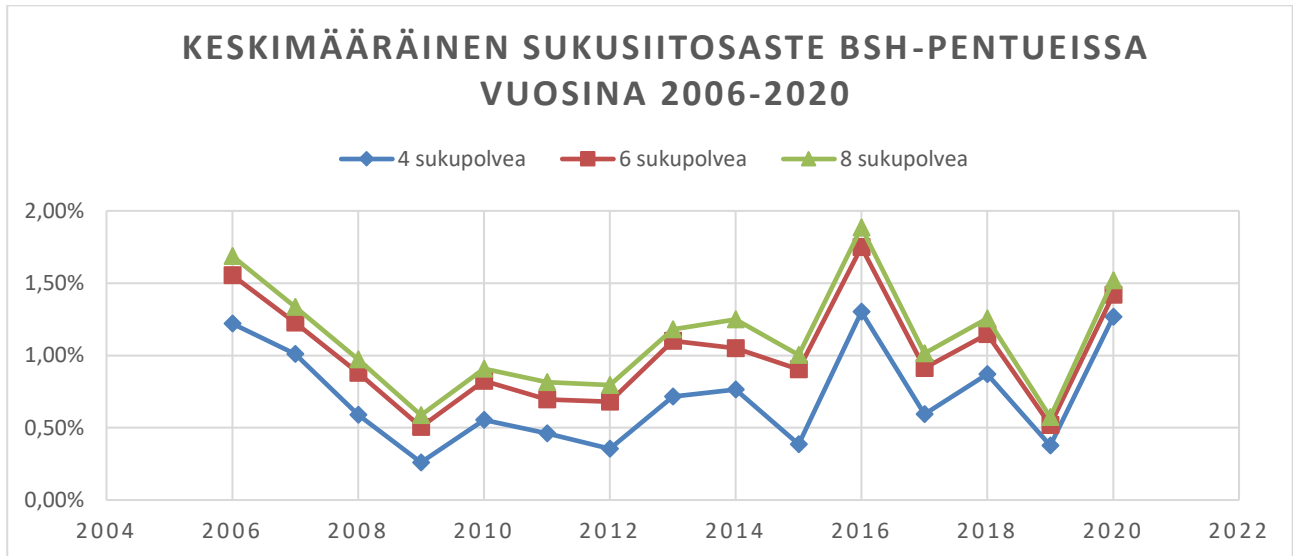
Brittien keskimääräinen sukusiitosaste on saatu laskemalla kaikkien Suomessa syntyneiden brittipentujen sukusiitosasteiden keskiarvo. Luvut on kerätty Omakissasta. Tuloksia tarkastellessa on hyvä huomioida, että jo kuudennessa sukupolvessa on aukkoja Omakissan sukutauluissa. Kahdeksan sukupolven tauluissa puutteita on jo runsaasti, joten luvut eivät kerro oikeaa tilannetta niiltä osin.

Neljännessä sukupolvessa lyhytkarvaisten brittien keskimääräinen sukusiitosaste oli vuonna 2020 noin 1,3 %. Kuudennessa sukupolvessa se oli noin 1,4 %. Luvut eivät ole vielä huolestuttavan suuria, mutta ne kertovat, että rodun kasvatuksessa esiintyy samoja kissoja. Sukusiitosasteeseen on siten syytä kiinnittää huomiota.

Jos pentueen sukusiitosaste on suurempi kuin rodun keskimääräinen sukusiitosaste, rodun sukusiitosaste kasvaa. Suljetussa populaatiossa, kuten rotukissapopulaatioissa, sukusiitosaste kasvaa ajan myötä.

Tarkasteltaessa sukusiitosta kissan hyvinvoinnin kannalta, tärkeimpiä ovat viimeiset 10 sukupolvea. Tuhoisinta on viimeisen viiden sukupolven sukusiitos. Yli 10 vuoden sukusiitosasteita ei yleensä ole tarpeen laskea.

Kaavio 18. Brittipentujen keskimääräinen sukusiitosaste vuosina 2006-2020

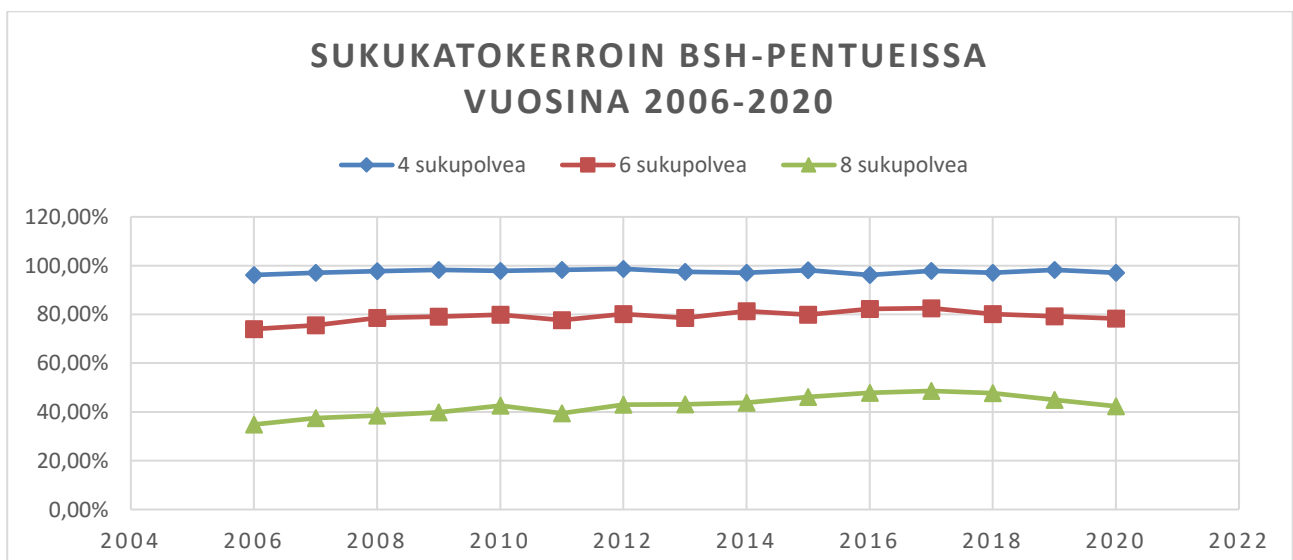

4.1.1.5 Sukukatkerroin

Sukukatkerroimella arvioidaan yksilön perimän vaihtelun määrää, sen monipuolisuutta. Jos kaikki kissan sukutaulun esivanhemmat ovat eri kissoja, sukukatkerroin on paras mahdollinen eli 100 %. Tilanne muuttuu huonommaksi, jos esimerkiksi kissan viidennen sukupolven sukutaulussa, jossa näkyy 62 kissaa, on vain 31 eri kissaa. Silloin sukukatkerroin on vain 50 % ja tämä yksilö on menettänyt jo puolet mahdollisesta perimäaineksesta.

Kun tarkastellaan brittien keskimääräistä neljän sukupolven sukukatkerrointa, se on varsin hyvä 97,02 %. Kuudennessa sukupolvessa luku on 78 %, mutta on huomioitava, että kuuden polven sukutauluista puuttuu jo jonkun verran esivanhempia, mikä alentaa lukua. Luku on siten suuntaa antava.

Kaavio 19. Brittipentujen keskimääräinen sukukatkerroin vuosina 2006-2020

4.1.2 Kasvatuspohja

4.1.2.1 Rodun tehollinen populaatiokoko

Tehollinen populaatiokoko (N_e) on laskennallinen arvio rodun perinnöllisestä monimuotoisuudesta. Se muodostuu niiden yksilöiden määrästä, jotka siirtävät geneejään seuraavaan sukupolveen. Tehollinen populaatio on siten aina pienempi kuin rodun koko populaatio. Tehollista populaatiota tarkastellaan sukupolvittain.

Tehollisella populaatiolla voidaan kuvata jalostuspohjan laajuutta ja populaation geneettistä monimuotoisuutta. Mitä pienempi tehollinen koko on, sitä nopeammin rodun sisäinen sukulaisuus kasvaa ja perinnöllinen vaihtelu vähenee. Samalla sukusiitoksen välttäminen vaikeutuu.

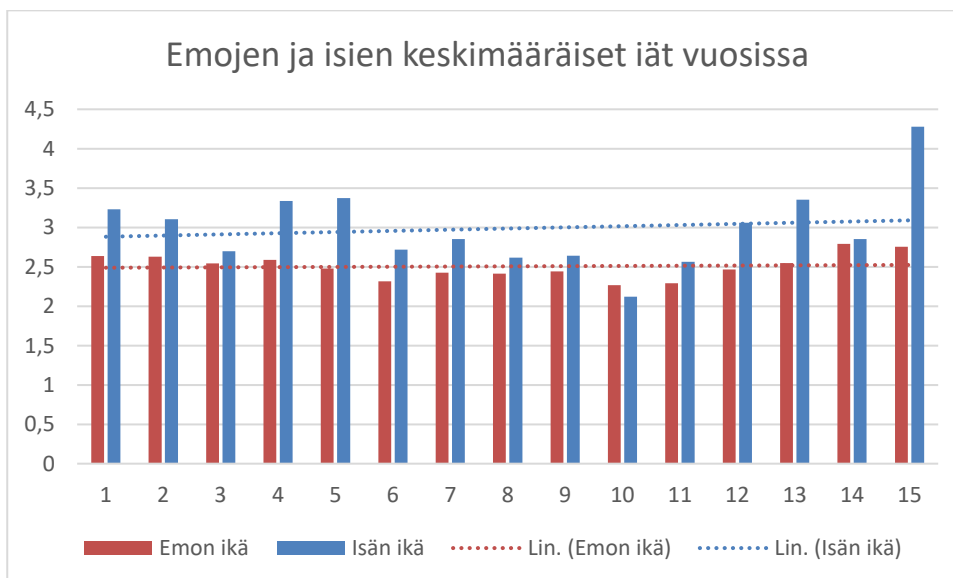
Mitä monimuotoisempi rotu on, sitä useampia erilaisia versioita yksilöllä on olemassa samasta geenistä. Tämä mahdollistaa rodun yksilöiden geenipareihin heterotsygotiaa, joka antaa niille yleistä elinvoimaa ja suoja monen perinnöllisen vian ja sairauden puhkeamiselta. Monimuotoisuus on tärkeää myös immuunijärjestelmässä, jonka geenikirjon kapeneminen voi johtaa esimerkiksi tulehdussairauksiin, autoimmuunitauteihin ja allergioihin.

Paras tapa säilyttää perinnöllistä vaihtelua ja estää perinnöllisten sairauksien kasaantuminen on välttää yksittäisen yksilön runsasta jalostuskäyttöä. (Lähde: Kennelliitto)

Tehollisen populaation muodostaa ne urokset ja naaraat, joita on käytetty kasvatukseen. Vuosien 2006 ja 2020 välisenä aikana tehollisen populaation muodostivat 210 siitosurosta ja 425 siitosnaarasta.

Sukupolven välinen aika voidaan määritellä siten, että lasketaan siitosuroksen ja siitosnaaraan keskimääräinen ikä pentueen syntyessä. Sukupolvien väliseksi ajaksi briteillä on määriteltä 3 vuotta. Emojen keskimääräinen ikä on n. 2,5 vuotta ja isäkissojen keskimääräinen ikä on aavistuksen yli 3 vuotta. Isäkissojen ikä on noussut hieman viimeisen 15 vuoden aikana.

Kaavio 20. Sukupolvien välinen aika (viiva kuvaa kehityssuuntaa)

Suosittelava tehollisen populaation koko (N_e) on:

- vähintään 100-200
- mielellään 500

$$N_e = 4 \times (N_m \times N_f) / (N_m + N_f)$$

N_m = kasvatuksessa käytettyjen urosten määrä kolmen vuoden aikana

N_f = kasvatuksessa käytettyjen naaraiden määrä kolmen vuoden aikana

Isoimmille roduille (kuten britit), joissa syntyy yli 200 pentua vuodessa, voidaan käyttää muokattua kaavaa (Tasoitettu tehollinen koko), joka huomioi paremmin kasvatuskissojen epätasaiset jälkeläismäärät ja keskinäisen sukulaisuuden.

$$N_e = 4 \times (N_m \times N_f) / (2 \times N_m + N_f)$$

Brittien tehollisen populaation koko on ollut yli 100 vuodesta 2009 alkaen 15 vuoden tarkastelujaksolla. Kokoa voidaan pitää lyhyellä aikavälillä kohtuullisena, suunta on kuitenkin ollut laskeva viimeisen 10 vuoden ajan, mitä voidaan pitää huolestuttavana. Tehollisen koon maksimista on hyödynnetty vain keskimäärin 47 prosenttia koko 15 vuoden tarkastelujaksolla. Kasvatuksessa käytetään varsin pientä joukkoa briteistä.

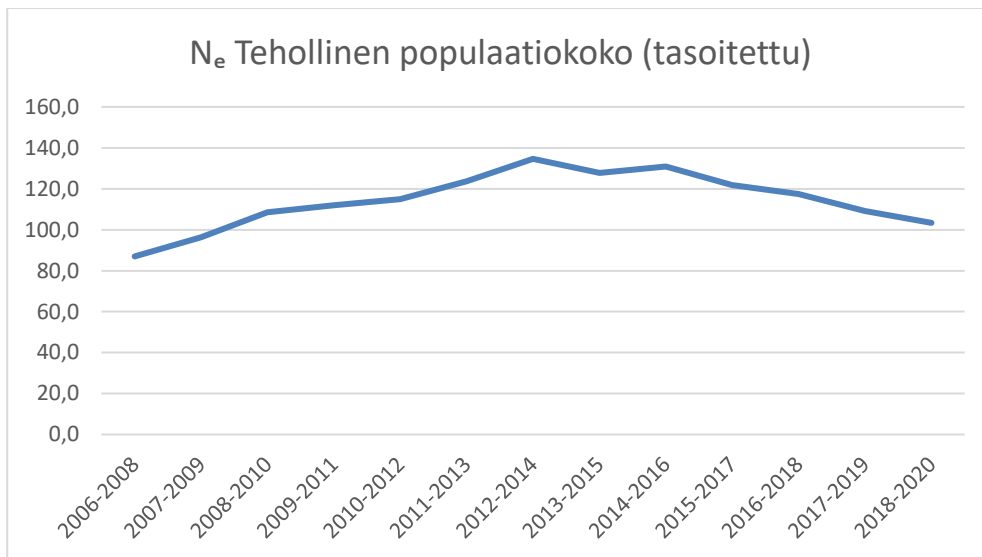
Tehollista populaatiota kuvaavan luvun avulla voimme myös arvioida, kuinka nopeasti sukusiitosaste sukupolvessa nousee, tai toisin sanoen kuinka nopeasti populaation monimuotoisuus (heterotsygotia-aste) laskee. Arvon ei pitäisi muuttua yli 0,25–0,5 prosenttia sukupolvea kohden. Brittien keskimääräinen luku vuosien 2006-2020 aikana on 0,33 prosenttia. Jos laskuissa käytetään tasoitettua tehollista populaation kokoa, sukusiitoksen kasvu on keskimäärin 0,44 prosenttia per sukupolvi. Tältä osin luvut ovat suositusten rajoissa.

Brittien terveen kehityksen kannalta olisi tarpeellista, että kasvatuksessa käytettäisiin mahdollisimman paljon eri uroksia, eikä vain niitä, jotka päätyvät siitosuroslistalle tai jotka valikoituvat siitokseen veriryhmänsä seurauksena.

Taulukko 21. Brittien tehollinen populaatio ja osuus maksimista vuosina 2006-2020

Sukupolvi (3v)	N_e Tehollinen populaatiokoko	N_e Tehollinen populaatiokoko (tasoitettu)	N_e maksimi	N_e osuus maksimista
2006-2008	116,4	87,0	230	51 %
2007-2009	130,1	96,4	252	52 %
2008-2010	147,9	108,6	282	52 %
2009-2011	150,2	112,0	302	50 %
2010-2012	152,9	115,0	334	46 %
2011-2013	169,3	123,8	342	50 %
2012-2014	182,7	134,6	378	48 %
2013-2015	173,0	127,7	362	48 %
2014-2016	178,4	131,0	374	48 %
2015-2017	164,3	121,9	364	45 %
2016-2018	156,9	117,5	360	44 %
2017-2019	143,2	109,2	348	41 %
2018-2020	136,3	103,4	334	41 %
2006-2020	154,0	114,5	328	47 %

Kaavio 22. Brittien tasoitetun tehollisen populaatiokoon kehitys

Tasoitettun tehollisen populaatiokoon kehityssuunta on huolestuttava. Parhaimmillaan tasoitettu tehollinen populaatiokoko on ollut vähän yli 130. Vuosina 2006-2020 se on ollut keskimäärin 114,5. Vuosien 2018-2020 sukupolven aikana luku on vain 103,4, kun suositusten mukainen minimi on 100. Tehollisen populaatiokoon kriittisenä alarajana pidetään lukua 50.

4.1.2.2 Käytetyimmät siitosurokset ja -naaraat Suomessa

Yleinen suositus on, että yksittäisen uroksen pentujen määrä ei pitäisi ylittää 2-3 % yhden sukupolven aikana syntyneistä pennuista. Yleisesti siitosmatadorin rajana pidetään 5 % sukupolven pennuista.

Esimerkiksi kun vuosien 2018-2020 sukupolvessa syntyi 580 pentua, yhden uroksen suosituksen mukainen jälkeläisten määrä olisi maksimissaan voinut olla 11-17 pentua sukupolveksi lasketun kolmen vuoden aikana. Siitosmatadorin raja puolestaan on 29 pentua tämän sukupolven aikana.

Rodun perimän kannalta merkittävää on se, kuinka moni jälkeläinen jatkaa sukua. Isäkissalla tai emolla saattaa olla paljon jälkeläisiä, mutta niitä on käytetty vähän jatkokasvatukseen. Tällöin näillä jälkeläisillä ei ole vaikutusta rodun geeniperimän kehitykseen, ne ovat vain lisänneet rodun yksilöiden määrää. Toisaalta joidenkin yksittäisten kasvatuskissojen jälkeläisiä on käytetty paljon siitoskissoina, jolloin rotuun on tullut paljon samaa geeniperimää. Näin on tapahtunut etenkin brittien Suomeen saapumisen alkuvuosina, kun brittien määrä oli vielä pieni, mutta myös sen jälkeen. Suosituksen mukaan toisen polven jälkeläisten määrä saisi olla korkeintaan kaksi kertaa ensimmäisen polven jälkeläismäärä, jotta geenipohja pysyy tasaisena.

Rodun sisällä on myös lähes suljettuja populaatioita, jolloin kasvattaja käyttää kasvatukseen vain omistamiaan kissoja ja oman kasvatuksen ulkopuolelle myydään hyvin harvoja kasvatusyksilöitä, jos ollenkaan.

Rajoittavat urossopimukset ja varhaiskastraatio sekä nuorten urosten kastointi vähentävät urosten kasvatuskäyttöä ja vaikuttavat rodun kehitykseen monella tavalla. Näitä toimenpiteitä perustellaan kollin linjojen suojelemisella ja pentutehtailun estämisellä. Ongelmaksi kuitenkin muodostuu se, että ne vähentävät käytettävissä olevien siitoskissojen määrää, jonka seurauksena rodun geenipooli kapenee, sukusiitosaste kasvaa ja terveysongelmat nousevat esiin. Rajoittavia sopimuksia ja varhaiskastraatiota onneksi esiintyy rodussamme vähän. Brittiurokset kastroidaan kuitenkin usein hyvin nuorena, vaikka ne eivät edes jättäisi epätoivottuja hajumerkkejä kotona.

Taulukko 23. Suositus yksittäisen uroksen jälkeläisten määrästä per sukupolvi

Sukupolvi (3 v.)	Pentujen määrä/sp	Yhden uroksen osuus pennuista 2 %	Yhden uroksen osuus pennuista 3 %
v. 2006-2008	435	9	13
v. 2007-2009	522	10	15
v. 2008-2010	557	11	17
v. 2009-2011	576	12	17
v. 2010-2012	618	12	18
v. 2011-2013	641	13	19
v. 2012-2014	713	14	21
v. 2013-2015	679	13	20
v. 2014-2016	693	14	21
v. 2015-2017	680	13	20
v. 2016-2018	649	13	19
v. 2017-2019	604	12	18
v. 2018-2020	580	11	17

Taulukko 24. Käytetyimmät urokset vuosina 2006-2020

Urokset	Pennut	Pentueet	Syntymävuosi	Aktiivivuodet
SamBelle's Storm in the Desert	87	21	2015	2016-2020
British Dream's Tempus*	75	18	2011	2013-2020
Belten's Don Sebastian	66	15	2009	2010-2014
Blue golden Inari de Maneki Neko	61	18	2013	2014-2019
Applecat Spider	55	14	2010	2011-2014
Moonface's Eros**	53	13	2005	2006-2013
Belten's Maestro	51	10	2014	2015-2016
Ferme Star Glitter	49	12	2005	2007-2012
Schoko Mousse von Kamakur	48	9	2009	2010-2020
Skellum Becket	42	12	2011	2012-2016
Enchanter's Lift*	42	10	2013	2016-2020
Litho's Sunrise of Savanna	41	11	2009	2010-2014
N'Ice Bear from Town-House	40	14	2016	2017-2020
Ollie v. Elfenföhren	39	10	2005	2007-2010
Hannahlea Much The Miller's Son	39	10	2016	2017-2020
Suprimcats Golden Itchy	38	9	2002	2006-2011
Ambassador von Luanda	34	7	2005	2006-2007
Coventry's Gawayne	33	7	2013	2015-2017
Lisebackes Hero	31	7	2006	2007-2008
Aleksandra's Dr. Pepper	30	7	2009	2013-2017
Jojo Maresilver	29	8	2009	2011-2018
Rhinestone's Scorpion	29	6	2013	2014-2015
Camapokas Mårten	29	8	2018	2019-2020

From's Don Juan**	28	10	2003	2004-2011
Yoggi Bear van Nipigon	28	10	2015	2017-2020
Joandto Satchmno	28	10	2015	2017-2020

Punaisella on merkitty tuontiurokset. Tähdillä on merkitty kaksi isää ja poikaa. Toisella parilla on yksi * ja toisella **.

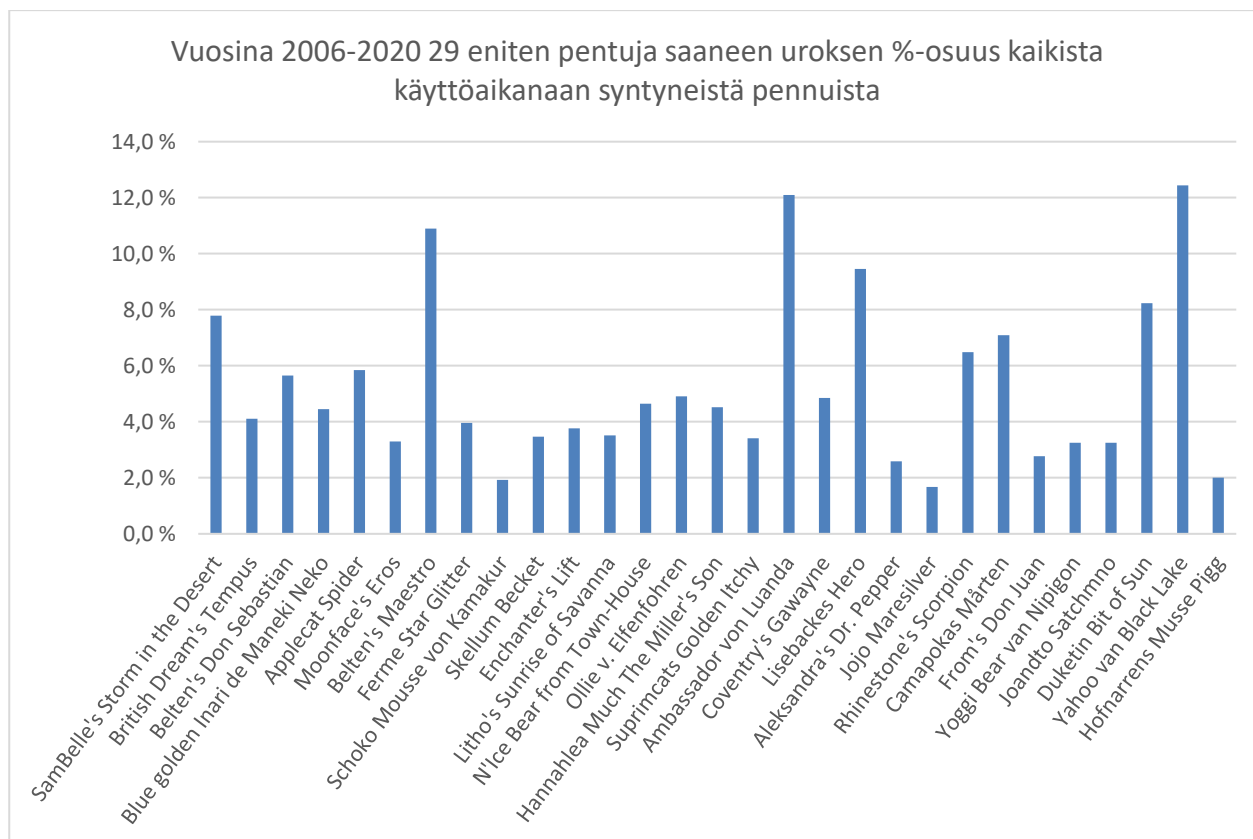
Vuosien 2006-2020 tilasto kertoo, että valtaosa käytetyimmistä uroksista on ulkomaantuontejia. Tuontiurokset hankitaan yleensä siitoskäyttöön, jolloin niiden pentuemäärä kasvaa usein suureksi.

Tilasto kertoo myös, että uroksia on käytetty kasvatukseen useimmiten nelisen vuotta. Joitakin yksilöitä on käytetty nuorina uroksina vain pari vuotta ja joidenkin siitosura on kestänyt kahdeksan ja jopa kymmenen vuotta. Kun siitosura jakaantuu monelle vuodelle, uroksen jättämä jälki on jo varsin hyvin tiedossa, kun astutuspäätöksiä tehdään myöhemmin vuosina.

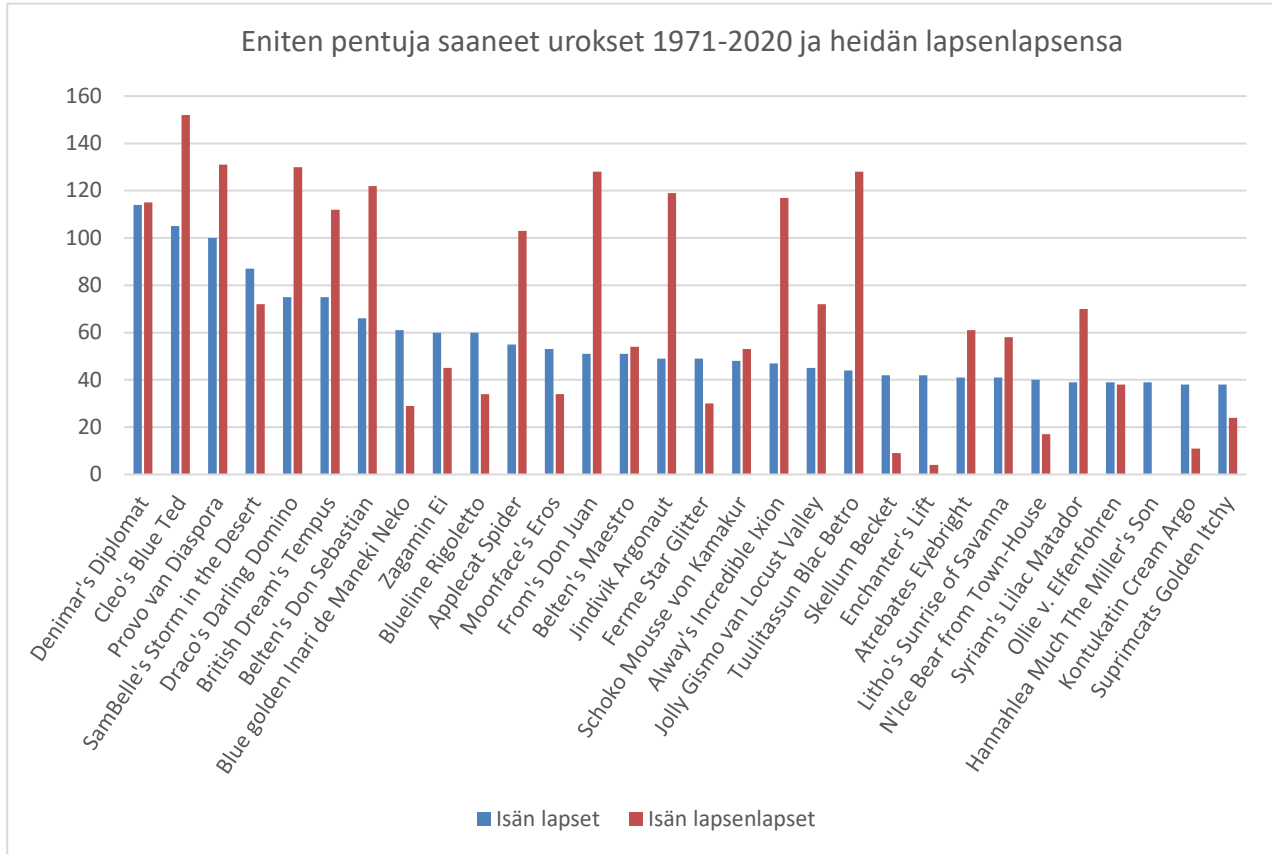
Tilaston briteistä suurin osa on poistunut jo siitoskäytöstä, mutta tilasto kertoo, että rodussa on ollut useampia uroksia, joilla on ollut 15 vuoden tarkastelujaksolla huomattavan paljon pentuja. Myös tarkastelujakson jälkeen kärjen kissojen joukkoon on noussut uusia siitosuroksia, joilla on suuria pentumääriä.

Rodun kehityksen kannalta ei ole järkevää tuottaa suurta määrää jälkeläisiä yhdelle urokselle, vaikka pennuista valtaosa ei jatkaisi sukua. Geenipooliin vaikuttavat kuitenkin vain ne yksilöt, jotka jatkavat sukua.

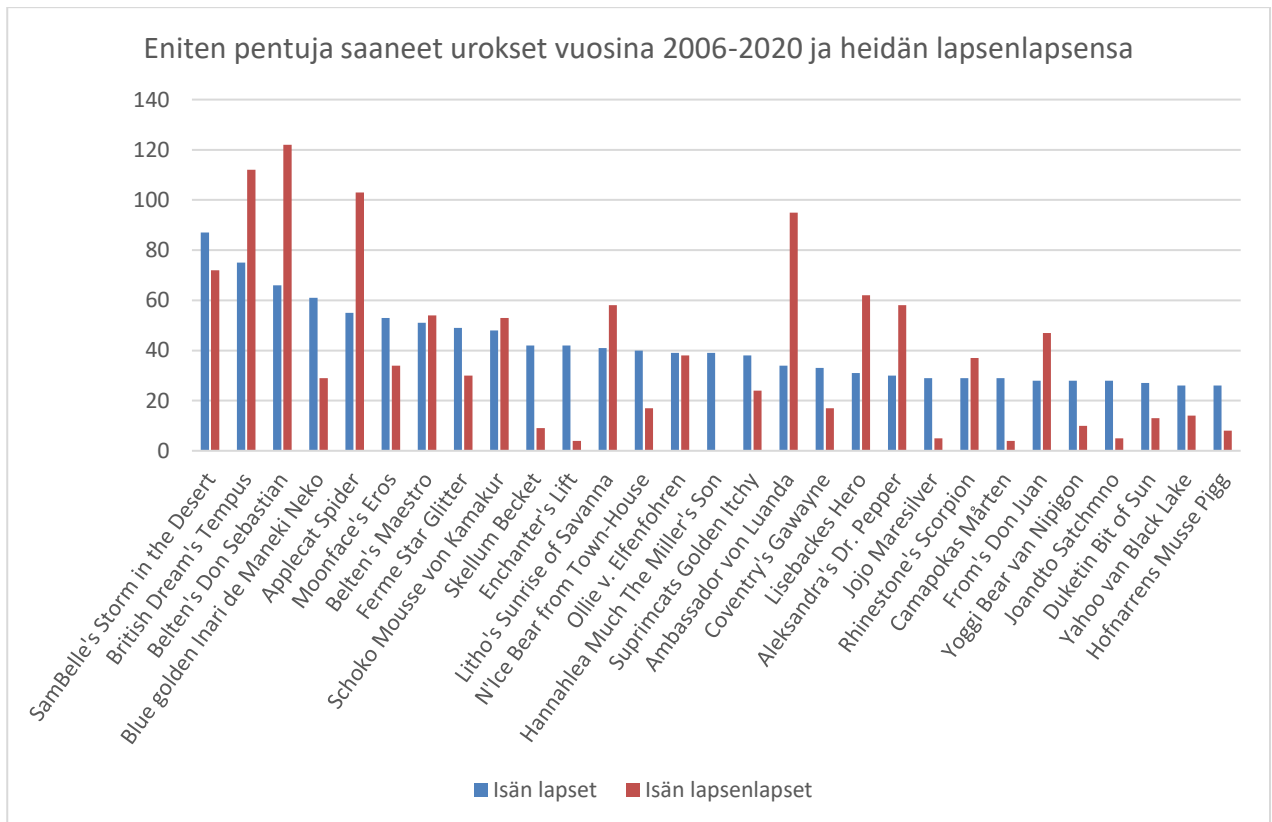
Kaavio 25. Vuosina 2006-2020 eniten pentuja saaneiden urosten %-osuus käyttöaikansa pennuista

Kaavio 26. Eniten pentuja saaneet urokset kautta aikain: lasten ja lastenlasten määrät

Kaavio 27. Eniten pentuja saaneet urokset 2006-2020: lasten ja lastenlasten määrät

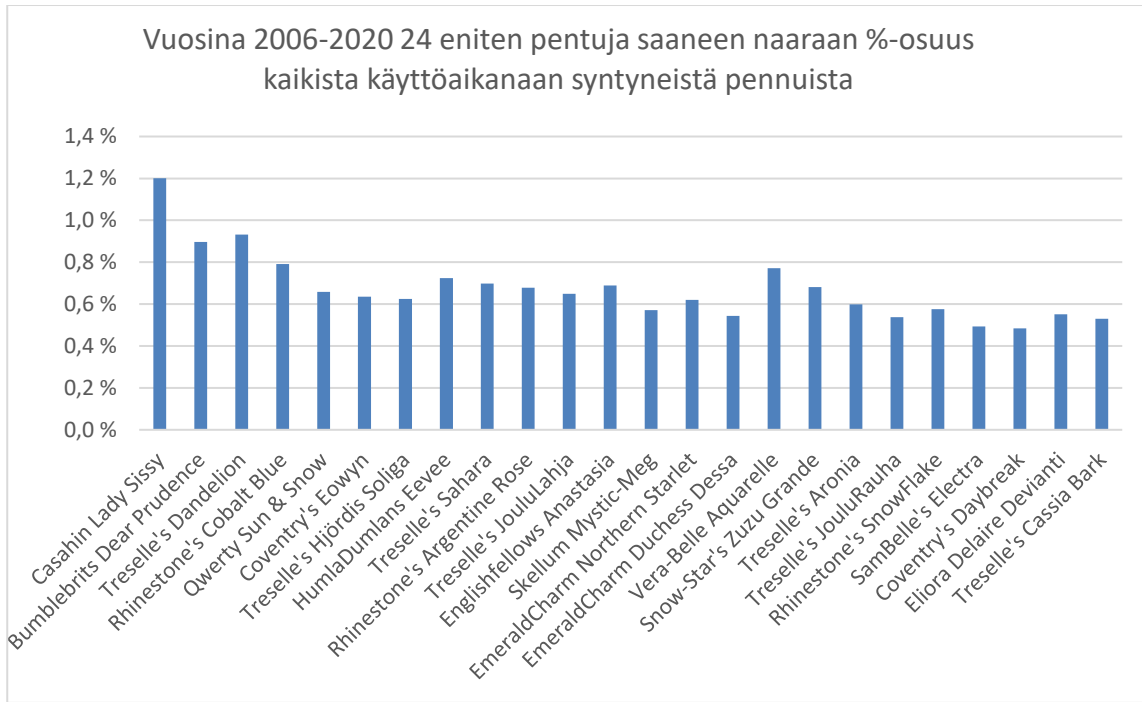

Taulukko 28. Käytetyimmät naaraat vuosina 2006-2020

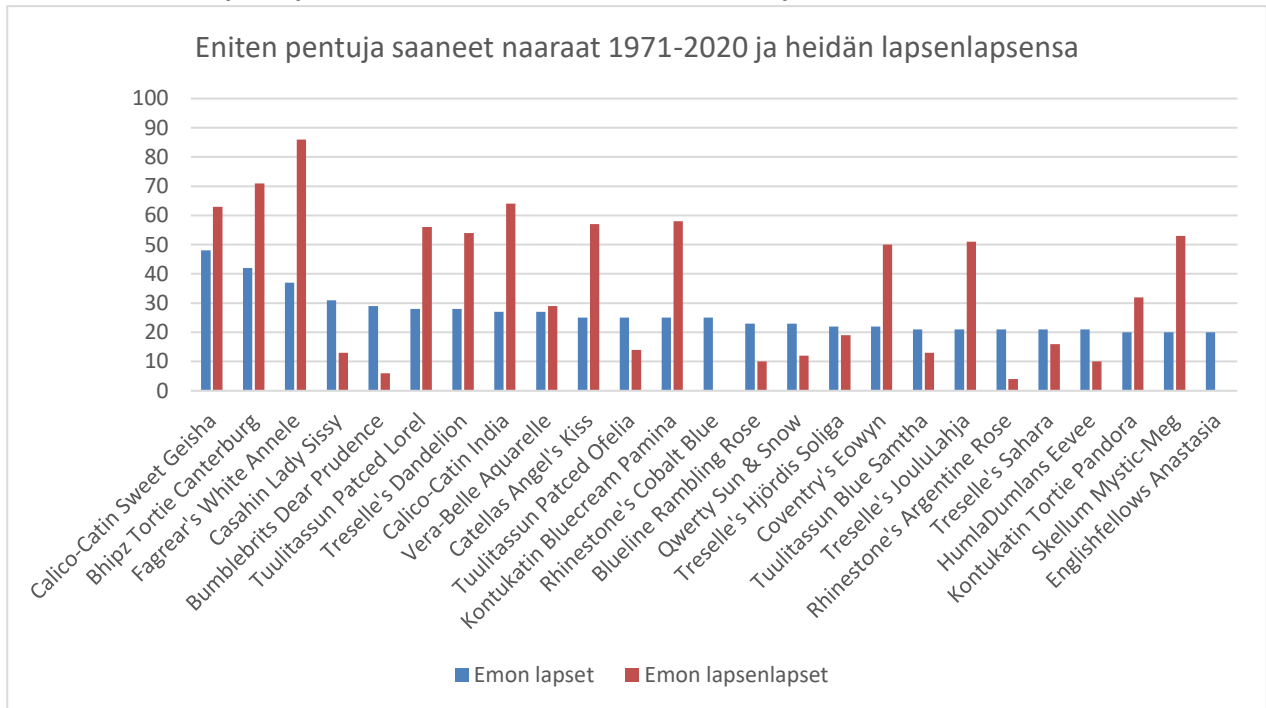
Naaraat	Pennut	Pentueet	Syntymävuosi	Aktiivivuodet
Casahin Lady Sissy	31	7	2005	2006-2011
Bumblebrits Dear Prudence	29	7	2013	2014-2020
Treselle's Dandelion	28	5	2008	2009-2012
Rhinestone's Cobalt Blue	25	8	2013	2014-2020
Qwerty Sun & Snow	23	4	2011	2013-2015
Coventry's Eowyn	22	5	2012	2014-2017
Treselle's Hjärdis Soliga	22	5	2011	2012-2015
HumlaDumlans Eevee	21	4	2017	2018-2020
Treselle's Sahara	21	5	2016	2017-2020
Rhinestone's Argentine Rose	21	5	2014	2016-2019
Treselle's JouluLahja	21	5	2009	2011-2014
Englishfellows Anastasia	20	3	2018	2019-2020
Skellum Mystic-Meg	20	4	2011	2012-2016
EmeraldCharm Northern Starlet	19	6	2014	2015-2020
EmeraldCharm Duchess Dessa	19	5	2011	2012-2016
Vera-Belle Aquarelle	18	6	2003	2005-2009
Snow-Star's Zuzu Grande	18	4	2006	2008-2011
Treselle's Aronia	18	3	2007	2009-2012
Treselle's JouluRauha	18	4	2009	2011-2013
Rhinestone's SnowFlake	17	4	2006	2008-2012
SamBelle's Electra	17	4	2012	2013-2017
Coventry's Daybreak	17	3	2012	2013-2015
Eliora Delaire Devianti	17	6	2014	2016-2020
Treselle's Cassia Bark	17	3	2015	2017-2018

Päinvastoin kuin käytetyimpien urosten kohdalla, valtaosa käytetyimmistä naaraista on Suomessa kasvatettuja. Naaraiden kasvatusura on kestänyt enimmäkseen kolmesta viiteen vuotta, joidenkin osalta tätä pidempään.

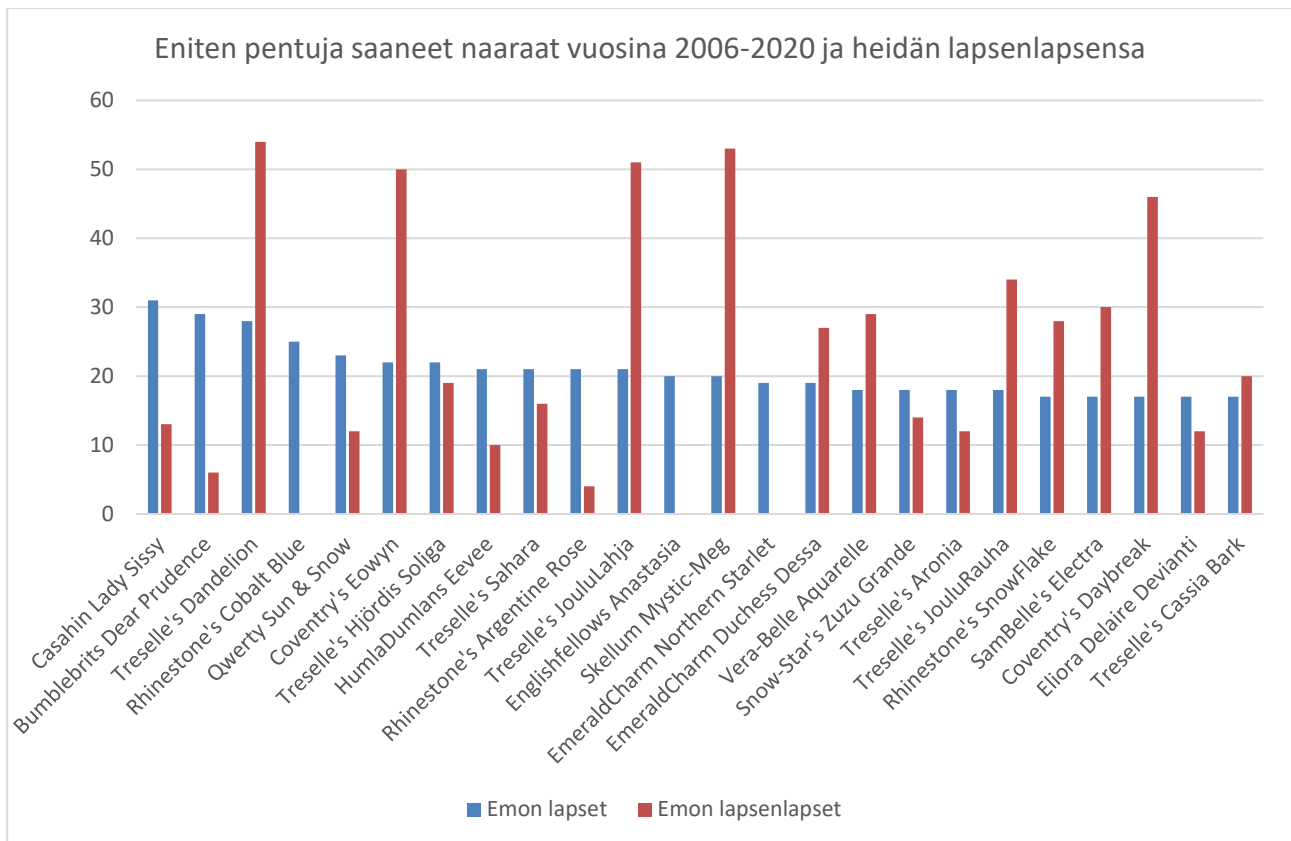
Kaavio 29. Vuosina 2006-2020 eniten pentuja saaneiden naaraiden %-osuus käyttöaikansa pennuista

Kaavio 30. Eniten pentuja saaneet naaraat kautta aikain: lasten ja lastenlasten määrät

Kaavio 31. Eniten pentuja saaneet naaraat 2006-2020: lasten ja lastenlasten määrät

4.1.3 Kasvattajat

Vuosien 2006-2020 aikana brittejä on kasvattanut 89 kasvattajaa. Vuonna 2020 Suomen Brittikissat yhdistyksen kasvattajalistalla oli reilu 30 kasvattajaa, joiden kasvatus on keskittynyt eri väreihin. Osa kasvattajista on keskittynyt pitkäkarvaisten brittien kasvatukseen ja muutamilla kasvattajilla ei ole ollut pentuja viime vuosina.

Vuodesta 2006 lähtien on rodun kasvattajien määrä pysynyt päälle 20:ssä, laskien tarkastellulla ajanjaksolla sen alle vain kolmena vuonna (2006, 2011 ja 2012) ja nousten korkeimmillaan 31 kasvattajaan vuonna 2016.

Kun tarkastellaan 20 aktiivisimman Suomessa toimivan tai toimineen kasvattajan listaa, voidaan todeta, että aktiivisuus kasvatuksessa vaihtelee suuresti. Osalla kasvattajista on ollut useita pentueita vuosittain ja osalla vain pentue tai kaksi vuosittain. Osalla kasvatusta ei ole ollut edes joka vuosi. Viidellä aktiivisimmalla kasvattajalla on ollut 39,6 % ajanjakson pennuista, ja näistä aktiivisimman osuus on ollut 14,9 %.

Kuusi kasvattajista on aloittanut kasvatuksen jo ennen 2000-luvun alkua, ja heistä kolme kasvattaa edelleen. Vuoteen 2020 mennessä aktiivisimmista kasvattajista 12 on lopettanut harrastuksen kokonaan tai on tauolla (Taulukko 32).

Kun verrataan jäsenlehdessä vuonna 1999 ollutta listaa kasvattajista ja tämän päivän kasvattajalistaa, jäljellä on enää kolme samaa kasvattajanimeä, FI*Kontukatin, FI*Enchanter's ja FI*Ruusutarhan.

FI*Ruusutarhan on saanut Suomen Kissaliiton Hugo Arokanto -kasvattajapalkinnon vuonna 2020 pitkäjänteisestä ja ansiokkaasta kasvatustyöstä.

Taulukko 32. Aktiivisimmat kasvattajat kautta-aikain vuoteen 2020 mennessä

Kasvattaja	Pentuja	Aloitusvuosi	Vuosi, jolloin kasvatus loppunut tai jäänyt katkolla
Rhinestones	444	2006 -	
Tuulitassun	318	1983 -	2014
Kontukatin	248	1982 -	
Enchanter's	222	1993 -	
SamBelle's	219	2011 -	
EmereldCharm	197	2009 -	
Treselle's	182	2007 -	2021
Blueline	162	1992 -	2009
Suvikasteen	134	2006 -	2018
Coventry's	112	2010 -	2019
Gimmie's	107	2008 -	2015
Ferme	105	2000 -	2012
Kipardi's	84	2008 -	2020
Ruusutarhan	81	1996 -	
Tassulähteen	77	1998 -	2011
Silky-Brits	62	2006 -	2011
Snow-Star's	62	2004 -	2008
Aurantia's	57	2013 -	
Bumblebrits	57	2012 -	
RoundFace's	56	2007 -	2016

Taulukko 33. 20 aktiivisimman kasvattajan pentumäärät vuosina 2006-2020

Rhinestone's	444
SamBelle's	219
EmereldCharm	197
Treselle's	182
Suvikasteen	134
Coventry's	112
Gimmie's	107
Kipardi's	84
Ferme	78
Enchanter's	68
Silky-Brits	62
Ruusutarhan	59
Aurantia's	57
Bumblebrits	57
RoundFace's	56
Helmiinan	54
Feronian	51
Snow-Star's	44
Kontukatin	41
Duketin	40

4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja kasvatuspohjasta

Kasvatuksen elinvoimaisuutta ilmaiseva rodun tehollinen populaatiokoko on riittävän suuri, mutta laskee huolestuttavasti. Sukusiitos on maltillisella tasolla, samoin sukukatkerroin on hyvä, jos tarkastellaan neljän sukupolven sukutaulua.

Kasvatukseen käytetään kuitenkin hyvin pientä osaa uroksista ja naaraista, minkä seurauksena kasvatukseen on jatkossa vaikeampaa löytää yksilöitä, jotka eivät ole sukua toisilleen. Kasvatuskissojen osuus syntyneistä pennuista pitäisikin olla suurempi, ja erityisesti kasvatuksessa käytettävien urosten määrää pitäisi kasvattaa. Yksi keino siitosurosten lisäämiseksi olisi nuorten rodunomaisten urosten, jotka eivät jätä hajumerkkejä kotiin, kastroinnin siirtäminen myöhempään ajankohtaan. Tällöin niitä ehdittäisiin käyttää kasvatukseen edes kerran.

4.1.5 Suositukset kasvatukseen käytettävien kissojen ja yhdistelmien ominaisuuksista

Jalostuksen tarkoituksena on parantaa rodun yksilöiden laatua. Tähän pyritään valinnoilla, joilla tähdätään tasapainoiseen kokonaisuuteen: terveisiin ja pitkäikäisiin rodun edustajiin, hyvään luonteeseen, sekä rodunomaiseen ulkomuotoon.

Jokaisen kasvattajan tulisi muistaa, että kissojen kasvattaminen ei ole vain pentujen teettämistä tai samojen yhdistelmien toistamista, vaan sen tulisi olla tavoitteellista kasvattamista rodun ominaisuuksien parantamiseksi. Jokaisella yhdistelmällä tulisi olla tavoite. Kasvattajan tulisi aina osata kertoa, minkälaisia ominaisuuksia hän toivoo pennuille suunnitellusta yhdistelmästä.

Kasvatuskissalle on tärkeää, että se on terve ja hyväluonteinen. Vaikka briteiltä ei ole löytynyt rotuun sidottuja sairauksia, on kuitenkin syytä huomioida, että briteillä on esiintynyt kissojen yleisintä sydänsairautta, hypertrofista kardiomyopatiaa (HCM). Kasvattajien ja siitosurosten omistajien kannattaisi siksi ultrauttaa kissojensa sydämet. Suomen Brittikissat ry kannustaa ja tukee sydänultrausta.

On myös hyvä huomioida, että jalostuskissojen karsinta jonkin yksittäisen ominaisuuden (esimerkiksi veriryhmä) seurauksena, voi johtaa uusiin ongelmiin, kun kasvatuskissojen määrä vähenee entisestään ja geenipooli pienenee.

Molempien osapuolten, kasvatusnaaraiden että uroskissojen omistajien tulisi olla tietoisia siitä, kuinka monta pentua kyseisellä siitoskissalla jo on. Molempien osapuolten on myös kerrottava rehellisesti kissojensa ominaisuudet ja mitä he toivovat yhdistelmästä. Yhdessä on myös hyvä miettiä kissojen yhteensopivuutta sekä kissojen siitoskäyttöä, ei pelkästään jalostuksen näkökulmasta vaan ottaa huomioon myös geenipoolin monimuotoisuuden säilyminen.

Monimuotoisuuden säilyttämiseksi pentueesta olisi hyvä jättää yksi uros- ja naaraspentu jatkoon.

4.2 Britin luonne

Britti on tyypillisesti leppoisa ja utelias kissa.

Britti on sosiaalinen, ystävällinen ja luottavainen kissa. Se on tasapainoinen, vakaa ja sopeutuvainen, nämä luonteenpiirteet tekevätkin siitä monenlaiseen perheeseen sopivan lemmikin. Se on myös leikkisä sekä sopivan itsenäinen. Britti voi myös olla puhelias. Se on hyväntuulinen sisäkissa, mutta nauttii myös ulkona olosta joko tarhassa, verkotetulla parvekkeella tai valjaissa ulkoillen. Se tulee hyvin toimeen lasten kanssa ja sopeutuu hyvin myös muiden lemmikkien kanssa.

Briteissä on yksilöllisiä eroja, jotkut yksilöt ovat vilkkaampia kuin toiset ja jotkut taas ovat varautuneempia. Toiset elävät tyytyväisinä laumassa ja toiset taas viihtyvät paremmin vain toisen kissan tai esimerkiksi

koiran seuralaisena. Jotkut britit viihtyvät erinomaisesti sylissä ja osa taas asettuu mieluummin ihmisen viereen.

Hyvin arkojen yksilöiden käyttöä kasvatukseen jokaisen kasvattajan kannattaa harkita tarkoin. Arkuus on periytyvä ominaisuus.

4.3 Terveys ja lisääntyminen

Helsingin yliopisto teki professori Hannes Lohen johdolla Kissojen terveystutkimuksen vuonna 2016. Seuraavaksi esitetyt tiedot brittien TOP10 terveysongelmista pohjautuvat tähän tutkimukseen. Sairauskuvauksissa on hyödynnetty norjalaisten metsäkissojen kasvatuksen tavoiteohjelman sairauskuvauksia sekä esimerkiksi Evidensian kotisivuja.

4.3.1 Tutkimuksesta

Tutkimukseen osallistui 378 brittiä. Vastauksia saatiin naaraista niukasti enemmän kuin uroksista. Ikäjakaumaerittely kertoo, että enemmistö eli vähän yli 70 prosenttia vastauksista on saatu alle 6 vuoden ikäisistä briteistä. Vastauksia yli 6-vuotiaista briteistä on alle 30 prosenttia kaikista vastauksista. Näistä yli 11-vuotiaiden osuus on alle 10 prosenttia.

4.3.2 Suu- ja hammasongelmat

Brittien – niin kuin kissojen yleensäkin – suurimpia terveyshaasteita ovat suu- ja hammasongelmat. TOP10-listan sairauksista peräti puolet oli suu- ja hammasongelmia, ne olivat: **hammaskivi, ientulehdus, hammaskaulasyöpymä, hampaan murtuma ja purentavika.**

Hammaskiveä esiintyi 17 prosentilla tutkimukseen osallistuneista briteistä. Hammaskivi on aikuisikäisten brittien yleisin vaiva. Sen yleisyys lisääntyy brittien ikääntyessä. Tutkimuksen mukaan yli 11-vuotiailla briteillä hammaskiveä esiintyi 56 prosentilla.

Ientulehdusta esiintyi 6 prosentilla tutkimukseen osallistuneista briteistä. Eniten ientulehdusta esiintyi ikäryhmässä 7-11 -vuotiaat, joilla sitä oli 18 prosentilla.

Hammaskaulasyöpymää (FORL) ilmeni 4 prosentilla tutkimukseen osallistuneista. Tutkimuksen mukaan hammaskaulasyöpymää todettiin 9 prosentilla 7-11 -vuotiaista ja yli 11-vuotiailla 17 prosentilla.

Hampaan murtumia esiintyi 2 prosentilla. Hampaan murtuma saattaa liittyä hammaskaulasyöpymään, mutta siihen tutkimuksessa ei otettu kantaa.

Purentavika ilmeni 2 prosentilla tutkimukseen osallistuneista. Purentavikaa ei esiintynyt yli 11-vuotiaissa.

4.3.2.1 Suu- ja hammasongelmien sairauskuvaukset

Kissa on lihansyöjä, jolla on lihan raateluun soveltuvat hampaat. Purupintoja ei kissan hampaistossa ole juuri ollenkaan. Kissa kasvaa elämänsä aikana kahdet hampaat. Ensimmäiset ovat maitohampaat ja ne tulevat näkyville, kun kissanpentu on noin neliviikkoinen. Puolen vuoden ikään mennessä maitohampaat ovat jo vaihtuneet pysyviin hampaisiin. Normaalisti kissalla on pysyviä hampaita 30.

Ylä- ja alapurentasääntö

Kissalla kuuluu olla leikkaava purenta. Purentavirheitä ovat ylä-, ala-, ja vinopurenta sekä viistosti asettuneet tai puuttuvat hampaat. Purentavian voi aiheuttaa hampaiden asentovirheet tai leukaluiden epäsuhtainen pituus toisiinsa nähden. Yli 2 mm:n ylä- tai alapurenta on sertin epävä virhe näyttelyissä.

Hammashygieniasuositukset

Hammaskiveä ja ientulehdusta voidaan ehkäistä hampaita harjaamalla. Britti kannattaakin totuttaa hampaiden pesuun jo pentuna.

Hampaisiin kertyy ikääntyessä yhä enemmän hammaskiveä, joka on syytä poistattaa ennen kuin kertynyt hammaskivi ehtii aiheuttamaan ien- ja hampaan kiinnityskudoksen tulehdusta.

Hammaskiven määrä on melko yksinkertaista tarkistaa pintapuolisesti käsittelyyn tottuneelta kissalta. Tarkempi hampaiden tutkiminen vaatii aina eläimen rauhoittamisen tutkimuksen ajaksi. Ruskehtavan harmaan värinen kivimäinen muodostelma hampaan pinnalla on hammaskiveä. Hampaiden kunto on syytä tarkistuttaa eläinlääkärillä, jos hammaskiveä on selvästi hampaiden pinnalla, kissalla on ientulehdus (ikenet punoittavat tai vuotavat verta) tai kissan hengitys haiskahtaa selvästi pahalle.

Hammaskivi ja ientulehdus

Hampaiden pinnalle kertyvä kissan hammaskivi ja plakki aiheuttavat ientulehdusta (gingiviitti) ja hampaan kiinnityskudoksen tulehdusta (parodontiitti). Hoitamaton tulehdus heikentää eläimen yleiskuntoa ja kudostuho voi pahimmillaan johtaa siihen, että kissan hampaat irtoavat ennen aikojaan.

Ientulehdusta on lähes kaikilla yksilöillä. Tulehduksen voimakkuus vaihtelee ienten lievästä punoituksesta spontaanisti vertavuotaviin ikeniin. Ientulehduksen aiheuttaja on plakki, hammaskivi tulee vasta toissijaisena aiheuttajana. Plakki koostuu pääasiassa bakteereista, niiden sivutuotteista ja syljestä. Hammaskivi puolestaan on mineralisoitunutta plakkia.

Ientulehdus on palautuva muutos. Hyvällä hoidolla ikenet on siis mahdollista saada täysin terveiksi. Hoidon kulmakivenä on kotona tehtävä päivittäinen hampaiden harjaus, säännölliset eläinlääkärintarkastukset ja tarvittaessa anestesiassa tehtävä hammashoito.

Hampaan tukikudoksen tulehdus eli parodontiitti

Hampaan tukikudoksen muodostaa parodontaaliligamentti ja hammasta ympäröivä leukaluu. Hoitamaton ientulehdus voi johtaa hampaan tukikudoksen tulehdukseen eli parodontiittiin. Tällöin ien voi joko vetäytyä hampaan ympäriltä tai ientasku syventyä. Molemmissa tapauksissa hampaan kaulaosa, jossa on sementtiä eikä sileää ja kovaa kiillettä pinnalla kuten kruunussa, paljastuu. Tulehduksen edetessä hammasta ympäröivässä leukaluussa tapahtuu luukatoa.

FORL eli kissojen hammassyöpymä

Kissan hampaat voivat myös alkaa syöpyä sisältäpäin. Sairautta kutsutaan hammassyöpymäksi tai kirjainlyhenteellä FORL (Feline odontoclastic resorptive lesions). Hammassyöpymien tarkkaa syntysyytä ei tunneta. Hammassyöpymät alkavat kehittyä hammasluussa kiilteen alla, ja jos ne yltävät hammasjuureen saakka, hampaan poisto on ainoa hoitokeino. Ennaltaehkäisyä hammassyöpymille ei tunneta, ja sairauden alkuvaiheessa varman diagnoosin voi tehdä vain röntgenkuvaamalla kissan hampaat.

FORL:n esiintyvyys lisääntyy kissan iän karttuessa. Muutos tapahtuu aluksi ienrajan alla, jolloin niitä ei voi silmin havaita. Sementti ja hammasluu häviävät ja ikään kuin sulautuvat hammasta ympäröivään leukaluuhun. Vähitellen resorboituminen etenee kohti hampaan kruunun hammasluuta ja lopuksi kiilteeseen asti. Tällöin ienrajaan muodostuu pieniä silmin havaittavia syöpymäalueita. Resorboituminen etenee siten, että viimein muodostuu yhteys hampaan ytimeen. Näin pitkälle edenneet muutokset ovat erittäin kipeitä. Tilaa voi kuvailla pahaksi hammasmurtumaksi, joita on yleensä useassa hampaassa. Niitä peittää yleensä ienen liikakasvu. Mikäli resorptiolesioita ei hoideta, hammas häviää vähitellen kokonaan ja ien kasvaa muutoksen päälle.

4.3.3 Lisääntymiseen liittyvät ongelmat

Brittien TOP10-listan terveysongelmiin kuuluu kolme lisääntymiseen liittyvää ongelmaa. Naarailla niitä on kaksi: **naaraskissan keisarinleikkaukset ja kuolleena syntyneet pennut**. Kolmantena tässä ryhmässä on **uroksella esiintyvä piilokiveksisyys**.

Tutkimukseen osallistuneista naaraista 8 prosenttia oli synnyttänyt keisarinleikkauksen avulla. Keisarinleikkauksien osuus kasvoi iän myötä, sillä 1-3 -vuotiaiden naaraiden ryhmässä sektioita esiintyi 4 prosentilla ja 3-7 -vuotiailla sektioiden osuus synnytyksistä oli 14 prosenttia.

Kuolleena syntyneitä pentuja esiintyi 4 prosentilla tutkimukseen osallistuneista brittinaaraista. Kuolleita pentuja esiintyi 1-3 -vuotiaiden naaraiden ryhmässä 4 prosentilla ja 3-7 -vuotiailla kuolleita pentuja oli 10 prosentilla.

Piilokives esiintyi 4 prosentilla tutkimukseen osallistuneista uroksista. Alle 1 vuoden ikäisten brittiurosten ryhmässä piilokiveksen osuus oli 9 prosenttia ja 1-3 -vuotiaissa piilokiveksisyyttä esiintyi 6 prosentilla. Kun tarkasteltiin kaikkia leikkaamattomia uroksia, piilokives esiintyi 8 prosentilla tutkimukseen osallistuneista brittiuroksista.

4.3.3.1 Lisääntymiseen liittyvien ongelmien sairauskuvaukset

Keisarinleikkaukseen joudutaan turvautumaan, kun naaraalla on polttoheikkoutta, naaraan lantio on liian ahdas normaaliin synnytykseen, pentu on liian suuri syntyäkseen normaalisti, pennun virheasennon oikaiseminen käsin ei onnistu, kohtu on kiertynyt tai kohdun seinämä on repeytynyt tai kun emo on vakavasti sairas.

Kuolleina syntyneet pennut eivät ole epätavallisia missään rodussa. Useissa roduissa kuolleina syntyneiden pentujen osuus liikkuu 5 prosentin molemmin puolin.

Piilokiveksisyys tarkoittaa sitä, että kivekset eivät ole laskeutuneet kivespusseihin puolen vuoden ikään mennessä. Vika voi olla tois- tai molemminpuoleinen. Kissalla on yleensä toispuoleinen piilokives. Laskeutumaton kives voi sijaita nivuskanavassa, nivuskanavan aukossa tai vatsaontelossa. Piilokiveksisyys periytyy resessiivisesti eli väistyyvästi, polygeenisesti eli useamman geenin aikaansaamana ja sukupuoleen sitoutuneena. Vika näkyy uroksissa, vaikka myös naaraat voivat kantaa vikaa. Tämän seurauksena molempia vanhempia on pidettävä vian kantajina, jos uroksella on piilokives. (Lähde: Kissankasvattajan käsikirja, Helena Koskentalo)

Kasvatukseen käytettävän uroksen kivesten tulee olla normaalit ja laskeutuneet. Tästä on oltava eläinlääkärin todistus ennen ensimmäistä astutusta. Tarkastushetkellä uroksen on oltava vähintään kuuden (6) kuukauden ikäinen.

4.3.4 Lonkkanivelen kasvuhäiriö (Hip Dysplasia)

Brittinsä lonkkaviasta oli raportoinut 4 prosenttia tutkimukseen osallistuneista, ja lonkkavika oli yleisempi uroksilla (7 %) kuin naarailla (1 %).

Brittien lonkkanivelen kasvuhäiriötä Suomessa on tutkittu vähän, mutta vuosien varrella tietoon on tullut lonkkavikoja niin Suomessa kasvatetuilla briteillä kuin keskenään erilinjaisilla tuontibriteillä.

4.3.4.1 Kissojen lonkkien kasvuhäiriöiden kartoitustutkimus

Minna Haataja teki vuonna 2011 eläinlääkäriopintojensa lisensointityönä suomalaisten rotukissojen röntgenkuvauksella diagnosoitujen lonkkien kasvuhäiriöiden kartoitustutkimuksen, joka julkaistiin vuonna 2013. Tutkimuksen ohjaajana toimi Anu Lappalainen. Tutkimukseen osallistuminen perustui vapaaehtoisuuteen. Tutkimukseen osallistui yhteensä 112 rotukissaa, brittejä osallistui 21. Samalla

otannalla tehtiin myös tutkimus kissojen spondyloosista ja synnyynnäisistä selkänikamamuutoksista. Tämän tutkimuksen teki lisensiaattityönään Satu Marttila.

Tutkimukseen osallistuneilla briteillä lonkkien kasvuhäiriön esiintyvyyssprosentti oli 52,4 %, eli lonkkien kasvuhäiriötä esiintyi 12 britillä ja 9 britin lonkat olivat normaalit.

Tutkimuksen mukaan yli puolella kaikista lonkkien kasvuhäiriöstä kärsivistä kissoista oli myös nivelrikkoa. Tutkimuksen yhteydessä kartoitettiin myös kissojen omistajien kykyä tunnistaa kissan kipua. Kartoitus osoitti, että kissojen kivun tunnistamisessa ja tiedostamisessa on paljon haasteita.

Tutkimuksen tekijä toteaa tutkimuspohdinnassaan, että tämän ja aiempien tutkimusten perusteella briteille tulisi harkita lonkkien seulontakuvauksia.

Spondyloosilöydöksiä tehtiin vain yhdeltä britiltä.

4.3.4.2 Lonkkanivelen kasvuhäiriön (Hip Dysplasia) sairauskuvaus

Kissalla, jolla on lonkkanivelen kehityshäiriö, on suurempi riski saada lonkkanivelten nivelrikko. Kun lonkan pallonivel ei istu lonkkamaljaan tiiviisti, se on altis epänormaalille kulumiselle.

Kissan nivelrikko eli artroosi on krooninen liikuntaelinten sairaus ja sitä tavataan yleisimmin yli 10-vuotiailla kissoilla. Nivelrikko syntyy, kun luiden päitä suojaava nivelrusto vaurioituu. Nivelrikon pääoireita kissalla ovat kipua, haluttomuus liikkua tai esimerkiksi haluttomuus hyppiä tai ponnistaa samalla tavalla kuin terve kissa. Nivelrikko kehittyy usein hitaasti ja liki huomaamattomasti ja usein se todetaan vasta siinä vaiheessa, kun sairaus on edennyt jo pitkälle.

Suomen Kissaliiton kattojärjestö FIFe suosittelee lonkkakuvausta briteille.

Selkärangan kehityshäiriöitä ovat muun muassa erilaiset poikkeavuudet rinta- ja lannenikamissa, muutokset ristiluussa ja yhteenluutumukset (spondyloosi). Kaikki selkärangan kehityshäiriöt eivät näy kissan käytöksestä tai vaikuta merkittävästi sen hyvinvointiin, kuitenkin esimerkiksi yhteenluutumukset vaikuttavat kissan liikkumiseen ja voivat aiheuttaa kipua.

4.3.5 Hypertrofinen kardiomyopatia (HCM) sydänlihaksen sairaus

Tutkimukseen osallistuneista briteistä 3 prosentilla esiintyi hypertrofista kardiomyopatiaa. Tutkimuksen mukaan britit ja sfinksit olivat tälle sairaudelle hieman muita kissarotuja alttiimpia. Muilla kissaroduilla esiintyvyyttä vaihteli 0-2 prosentin välillä. Esiintyvyyttä oli suurempaa brittiuroksilla kuin naarilla. Kaikissa tutkimukseen osallistuneissa 7-11 -vuotiaissa briteissä esiintyvyyttä oli 5 prosenttia ja yli 11-vuotiaissa 14 prosenttia. 1-7 -vuotiaissa osuus oli 2 prosenttia. Esiintyvyyttä kasvoi iän myötä. Vaikka HCM on parantumaton sairaus, tutkimuksen tuloksista voi myös päätellä, että HCM:ää sairastavia oli vielä yli 11-vuotiaissa briteissä.

Brittien sydänultraus on yleistynyt viime vuosina, mutta se ei edelleenkään ole kaikilla kasvattajilla rutiininomainen toimenpide eikä kuulu siitoskissojen terveystarkastukseen. Tilastotietoa sydänultrauksista ei toistaiseksi ole.

4.3.5.1 Hypertrofinen kardiomyopatian (HCM) sairauskuvaus

Hypertrofinen kardiomyopatia eli HCM on sydänlihaksen sairaus, jolle on tyypillistä vasemman kammion seinämien paksuuntuminen. Tämän seurauksena kammion tilavuus pienenee eikä kammio kykene täyttymään sydämen lepovaiheessa. Sairauteen liittyy yleisesti vasemman eteisen laajeneminen sekä vasemman eteiskammio- eli mitraaliläpän etupurjeen poikkeava liike supistumisvaiheessa eli systolessa (systolic anterior motion, SAM).

Yksinkertaisesti sanottuna HCM tarkoittaa sydänlihaksen liiallista paksuuntumista, joka heikentää sydämen pumppaustoimintaa. HCM on kissojen yleisin sydänlihassairaus. Sitä esiintyy lähes kaikissa roduissa ja maatiaiskissoilla. Sairauden aiheuttamat muutokset kehittyvät sydämen vasempaan puoleen. HCM diagnosoidaan ultraäänitutkimuksella. Sairautta ei voi parantaa ja ennusteen antaminen on vaikeaa. Sairaus etenee yksilöllisesti. Brittien osalta on tiedossa, että osa sairastuneista on elänyt yli 10-vuotiaiksi ja osa sairastuneista on menehtynyt nuorena.

Sydänlihaksen paksuuntuminen voi johtua myös muista sairauksista, jolloin puhutaan sekundäarisestä eli toissijaisesta kardiomyopatiasta. Tavallisimmat toissijaisen sairauden aiheuttajat ovat kilpirauhasen liikatoiminta, kohonnut verenpaine, synnynnäinen sydänsairaus ja kasvuhormonin liikaeritys.

Osa hypertrofisista kardiomyopatioista on perinnöllisiä. Perinnöllistä HCM:ää on todettu monissa roduissa ja urokset sairastuvat naaraista useammin. Brittien osalta taudin periytymismekanismeja ei vielä tunneta. Sairastumisen taustalla voi olla usean geenin yhteisvaikutus. Kaikki altistavan geenin kantajat eivät sairastu vakavasti.

Eläinlääkäriin kannattaa hakeutua, jos britti ei jaksakaan leikkiä, syö huonosti, nukkuu tavallista enemmän, vetäytyy, viihtyy omissa oloissaan tavallista enemmän ja laihtuu tai sen hengitystavassa tapahtuu muutos.

Jos tarve vaatii, sairastuneen kissan elämänlaatua voidaan kohentaa lääkehoidolla ja ruokavaliolla.

Suomen Kissaliitto ja sen kattojärjestö FIFe suosittelevat HCM-testausta briteille.

4.3.5.2 Pawpedsin (organisaatio, joka kerää kissojen sukutauluja ja terveystietoja) testaussuositukset:

Ensimmäinen sydänultraus tulisi tehdä, kun kissa on vähintään vuoden ikäinen ja ennen kuin sitä käytetään kasvatukseen. Seuraavat testaukset suositellaan tehtäväksi vuosittain kunnes kissa on 3-vuotias. Sen jälkeen on suositeltavaa testata kissa 5-vuotiaana. Mikäli kissalla on merkittävä asema kasvatuksessa (= sen jälkeläisillä kasvatetaan) tai jos kissa on erityisen suuressa riskiasemassa (epäselvä testitulokset tai sen lähisukulaisella on todettu HCM) olisi hyvä testata kissa myöhemminkin, esimerkiksi 8-vuotiaana. Kannattaa huomioida, että tämä on yleisohje ja testauksia kannattaa suunnitella jokaiselle kissalle yksilöllisesti tiedossa olevien riskien ja kasvatussuunnitelmien mukaan.

4.3.6 Suomen Kissaliiton kattojärjestö FIFen testisuositukset brittien kasvattajille:

Sydänultraus

Lonkkakuvaus

PKD1-testi (DNA-testi)

Polvitutkimus (luksaatio)

PKD (Polycystic Kidney Disease) on periytyvä munuaisten monirakkulatauti.

Kissan PKD-taudin fenotyypissä potilas on 3–10-vuotias kissa (keskiarvo 6 vuotta), jolla on suurentuneet munuaiset ja vaihtelevan asteista munuaisten toiminnanvajausta, runsasta juomista, runsasta virtsaamista, painon menetystä, ruokahaluttomuutta, väsymystä ja verivirtsaisuutta.

Tauti periytyy autosomaalisesti dominantisti, mikä tarkoittaa, että tautia tavataan molemmilla sukupuolilla ja tauti periytyy sekä kollin että naaraan välittämänä. Tautia tavataan tavallisesti ainakin toisella sairaan yksilön vanhemmista ja sairaan yksilön jälkeläisillä on kullakin 50 % riski periä sairaus. (Lähde: Evidensia)

Testisuosituksen taustaa: PKD:tä esiintyi aiemmin persialaisilla, joita on käytetty brittien jalostuksessa. Suomessa persialais- ja exotic -kasvattajat ovat onnistuneet karsimaan sairauden rodusta 15 vuotta sitten.

Taudin esiintyminen suomalaisilla briteillä on nykyään erittäin harvinaista. Testaussuosituksella pyritään karsimaan sairauden leviämisen tuontibrittien välityksellä.

Polvitutkimus (luksaatio)

Polvilumpion sijoiltaanmeno eli patellaluksaatio on yleinen perinnöllinen ongelma erityisesti pienikokoisilla koiraroduilla ja joillakin kissaroduilla. Lumpion sijoiltaanmeno todetaan tunnustelemalla tai röntgenkuvaamalla polven rakenteet ja sijoiltaanmeno voidaan luokitella neljään eri vaikeusasteeseen.

Suomessa britin polvilumpion sijoiltaanmeno ei ole yleinen vaiva.

4.3.7 Brittien versus rotukissojen 10 tavallisinta terveyshaastetta

Brittien terveyshaasteet top 10	Rotukissojen 10 tavallisinta sairautta
Hammaskivi: 17 %	Hammaskivi
Keisarinleikkaus (naaras): 8 %	lentulehdus
lentulehdus: 6 %	Keisarinleikkaus
Kuolleena syntyneet pennut (naaras): 4 %	Kuolleena syntyneet pennut
Piilokives (uros): 4 %	Häntämutka
Hammaskaulasyöpymä: 4 %	Toistuva oksentelu
Lonkkavika: 4 %	Kohtutulehdus
HCM: 3 %	Kissan hammassyöpymä (FORL)
Purentavika: 2 %	Muu silmätulehdus
Hampaan murtuma: 2 %	Virtsatieinfektio
Lähde: Helsingin yliopisto, kissojen terveystutkimus 2016	Lähde: Helsingin yliopisto, kissojen terveystutkimus 2016

4.3.8 Britin veriryhmät

Brittien tavallisia veriryhmiä ovat A ja B. Briteillä esiintyy myös AB-veriryhmää, mutta se on huomattavasti harvinaisempi kuin A ja B. Jokaisen kasvatukseen käytettävän britin veriryhmä pitää selvittää ennen kasvatuskäyttöä. Brittien veriryhmän määrittäminen onkin nykyään rutiinitoimenpide siitoskissoille ennen astutuksia. Varmin tapa veriryhmän selvitykseen on verikoe. Veriryhmä voidaan määrittää myös DNA-näytteestä, mutta tulos ei ole yhtä varma kuin verikokeen tulos.

Kun B-veriryhmän naaraalle käytetään A-veriryhmän urosta, pentuja pitää ruokkia käsin ensimmäiset 16 tuntia. Usein pentujen käsin ruokkimista veriryhmien yhteensopimattomuuden seurauksena pelätään. Jos veriryhmää pidetään hallitsevana kriteerinä parien valinnassa, joudutaan tilanteeseen, jossa vähälukuinen siitosurosten joukko kutistuu entisestään, ja sen seurauksena riski geenipoolin kaventumiselle kasvaa.

Neonataali isoerytrolyysi

Naaraalla, joka on B-veriryhmää, on veressään anti-A vasta-aineita, jotka tihkuvat ternimaitoon. Jos B-veriryhmän naaraan astuttaa A-veriryhmän uroksella, emon vasta-aineet imeytyvät pentujen verenkiertoon ja hajottavat pennun punasoluja. Pentu sairastuu anemiaan ja pahimmassa tapauksessa kuolee.

Joillakin B-naarailla on hyvin vähän antia-A vasta-ainetta, jolloin sen pennut selviävät ilman vaurioita. Usein kuitenkin vasta-ainemäärä kasvaa pentue pentueelta. Vaikka emon ensimmäinen pentue selviäisi, toinen tai sitä seuraava pentue voi jo saada pahoja vaurioita. Joillakin naarailla on niin paljon anti-A vasta-aineita, että yksikään pentu ei selviä.

Veriryhmistä ei ole ongelmaa, jos naaras on A ja kolli B. B-veriryhmän kolla voidaan huoletta käyttää kummankin veriryhmän naaraille. B-naaraalle ei kuitenkaan ole mitään pakottavaa syytä etsiä B-kollia, sillä pentujen käsin ruokkiminen on hyvin yksinkertaista. Turvallisin tapa käsin ruokintaan on käyttää ohutta ruokintaletkua. Kokemusten perusteella pennut kasvavat ja kehittyvät hyvin, vaikka niitä on heti syntymän jälkeen ruokittu keinomaidolla.

Vasta-aineet ovat suurimolekyylisiä ja ne pystyvät imeytymään pentujen suoliston läpi vain ensimmäisten elintuntien aikana. Jos pentu ruokitaan käsin tai A-emon maidolla sen ensimmäiset 16 tuntia, suolisto kehittyy ja vasta-aineiden siirtyminen estyy. Pentu voidaan sitten antaa takaisin emon ruokittavaksi. Emo voi muuten hoitaa pennut normaalisti, mutta maidon imeminen on estettävä esimerkiksi sukkapuvulla.

Lähde: Piupaws.net

4.3.9 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Briteiltä ei ole varsinaisesti rotuun sidottuja sairauksia, mutta on kuitenkin syytä huomioida, että briteillä on esiintynyt kissojen yleisintä sydänsairautta, hypertrofista kardiomyopatiaa (HCM). Sen esiintyvyys on Hannes Lohen tutkimuksen mukaan hieman yleisempää briteillä kuin monella muulla rodulla. Kasvattajien ja siitosurosten omistajien kannattaisi siksi ultrauttaa kissojensa sydämet. Suomen Brittikissat ry kannustaa ja tukee sydänultrausta.

Lonkkanivelen kasvuhäiriötä on myös tutkittaessa löydetty briteiltä. Kasvatuskissojen lonkkien kuvausta kannattaa siten myös harkita.

On myös hyvä huomioida, että jalostuskissojen karsinta jonkin yksittäisen ominaisuuden (esimerkiksi veriryhmä) seurauksena, voi johtaa uusiin ongelmiin, kun kasvatuskissojen määrä vähenee entisestään ja geenipooli pienenee.

Sektioiden yleisyys naarilla lisääntyy iän myötä. Naaraiden sektioista ei ole kattavaa tilastotietoa. Sektiosynnytyksen syytä ja yleisyyttä on syytä kartoittaa seuraavaan KTO:n päivitykseen mennessä.

4.4 Ulkomuoto

Rodunomainen britti on pyöreämuotoinen ja lyhytvartaloinen kissa. Kooltaan se on suurehko tai keskikokoinen, ruumiinrakenne on lihaksikas ja vahva. Rintakehä on leveä, jalat lyhyet ja tukevat. Häntä on lyhyt ja paksu. Britin pää on pyöreä, kaula on lyhyt ja niska leveä. Silmät ovat suuret, pyöreät ja avoimet. Britin katse on avoin ja ystävällinen. Silmien väri on oranssi, vihreä tai sininen – kissan väristä riippuen. Nenä on lyhyt ja leveä, korvat ovat pienet, pyöreäkärkiset ja etäällä toisistaan. Aikuinen brittiuros painaa keskimäärin 6-8 kiloa ja aikuinen naaras keskimäärin 4-5 kiloa.

Brittiläisen lyhytkarvan turkki on lyhyt ja tiheä (plyysimäinen), sekä hienolaatuinen. Turkki ei saa myötäillä vartaloa, vaan siinä tulee olla hyvä aluskarva.

Brittiläisen pitkäkarvan turkki on puolipitkä tai pitkä. Sen turkki on vahva, kaksinkertainen ja tiheä, ja se nousee vartalosta ilmapana. Turkki on lyhyttä kasvoissa ja pitenee hieman poskissa. Turkki on pitkäkökö myös kauluksessa. Lisäksi pitkäkarvaisella britillä korvat ovat hyvin karvoittuneet sisäpuolelta.

Britille hyväksytään noin 1000 erilaista väriä. Perusvärit ovat valkoinen, musta, sininen, suklaa, lila, punainen, creme, kilpikonna, sinikilpikonna, suklaakilpikonna ja lilakilpikonna. Uusimpia värejä ovat kaneli,

beige, kanelikilpikonna ja beigekilpikonna. Näitä samoja värejä esiintyy myös kuviollisina, valkolaikkuina sekä naamioväreinä. Lisäksi on myös hopean ja kullan värisiä kuviobrittejä.

Britti on muhkea, mutta sen ei pidä olla lihava. Olemus on tasapainoinen, eikä liioiteltuja piirteitä ole.

Päänmuodon seurauksena britti luetaan brakykefaalisiin rotuihin, koska britillä on lyhyt kuono ja kallo.

4.4.1 Rotumääritelmä

Brittiläinen lyhytkarva BSH

ROTUMÄÄRITELMÄ		
Yleistä	Koko	Suuri tai keskikokoinen
Pää	Muoto	Pyöreä ja massiivinen, leveä päälaki
	Nenä	Lyhyt, leveä ja suora, nenässä kevyt painauma, mutta ei otsapengertä kuten exoticilla
	Leuka	Voimakas
Korvat	Muoto	Pienet, hieman pyörityneet kärjet
	Sijainti	Etäällä toisistaan
Silmät	Muoto	Suuret, pyöreät, avoimet ja etäällä toisistaan
	Väri	Sininen Kupari tai tummanoranssi (syvä oranssi) Eriväriset Vihreät tai sinivihreät, mieluiten vihreät
Kaula		Lyhyt, erittäin vahva ja hyvin kehittynyt
Vartalo	Rakenne	Lihaksikas, lyhyentukeva Leveä rintakehä, vahvat ja kiinteät hartiat ja selkä
Jalat		Lyhyet ja voimakkaat
	Tassut	Pyöreät ja vahvat
Häntä		Lyhyt ja paksu, hieman pyöritynyt hännänpää
Turkki	Rakenne ja laatu	Lyhyt ja tuuhea, runsas alusvilla, ei vartalonmyötäinen Hienolaatuinen, turkki tuntuu olevan aavistuksen koholla
	Väri	Joka karvan tulee olla tasavärinen juureen asti, tabbyjä ja hopeamuunnoksia lukuun ottamatta

PISTEET		
Yhteensä		100
Pää	Muoto, nenä, leukaperät ja hampaat, otsa, leuka Korvien muoto ja sijainti Silmien muoto, koko ja sijainti	30
Silmien väri		10
Vartalo	Muoto, koko, luusto Jalkojen ja tassujen muoto Hännän muoto ja pituus	20
Turkki	Väri, kuviot ja kuviointi, tipping, värien jakautuminen	20
	Laatu ja rakenne, pituus	15
Kunto		5

4.5 Näyttelyt

Rodun kokoon suhteutettuna näyttelyissä käy vähän brittejä. Vain 14 % kaikista briteistä on yksi tai useampi näyttelytitteli.

Vuoteen 2020 mennessä Championiksi on valmistunut 318 brittiä, nämä britit eivät ole valmistuneet korkeampiin arvoihin. International Championeiksi asti on valmistunut 127 brittiä, Grand International Championeiksi on valmistunut 49 brittiä. 46 brittiä on käynyt näyttelyissä Premioriksi asti.

Europa Championeita on 30, Europa Premioreja on 8 ja uudempiin Supreme Champion -titteleihin on valmistunut 22 brittiä ja Supreme Premioreiksi 12.

Molemmat korkeimmat näyttelyarvot, leikkaamattomana ja kastraattina, on saavuttanut 15 brittiä. Europa Championeita ja Europa Premioreita on 10, Europa Championeita ja Supreme Premioreita on 1 ja Supreme Championeita ja Supreme Premioreita on 4.

Yhdistys on järjestänyt erikoisnäyttelyn vuosina 2002 ja 2008. Brittien Breed BIS järjestettiin vuosina 2013 ja 2014 sekä 2019 ja 2022. Vuoden 2019 Breed BIS -näyttelyyn osallistuivat ensimmäistä kertaa myös pitkäkarvabritit lyhytkarvojen ohella. Osallistujia näihin näyttelyihin on ollut noin 70-80 brittiä.

Suomen ensimmäinen DM-britti sai tittelinsä vuonna 1999 ja seuraava 10 vuotta myöhemmin.

Ensimmäistä DM-brittiä lukuun ottamatta kaikki brittien DM-, DVM-, DSM-, JW- ja Scandinavian Winner sekä National Winner -arvonimet ja Vuoden kissa -tittelit on saatu reilun 10 viime vuoden aikana.

Suomessa saatujen DM, DVM, DSM, JW, NW ja SW arvonimien määrät vuosina 1999-10/2022

DM	4
DVM	11
JW	3
DSM	6
NW	2
SW	1

Suomessa saadut arvonimet ja tittelit vuosina 1999-10/2022

Distinguished Merit (DM) -arvonimen saaneet britit (uroksella pitää olla 10 ja naaraalla 5 jälkeläisistä, jotka ovat valmistuneet IC:ksi tai IP:ksi)
Jolly Gismo van Locust Valley, DM, suklaa uros (BSH b), DM-arvo myönnetty 1999 s. 14.2.1994
GIC Extasy of Nilfgaard, DM, lilakilpikonna naaras (BSH j), DM-arvo myönnetty 2009 s. 20.3.2004
GIC Ferme And That's It, DM, kilpikonnahopeatabby naaras (BSH fs 22 62), DM-arvo myönnetty 18.02.2012 s. 29.03.2005
IP CH FI*Duketin Justiina DM, sininen pitkäkarvainen naaras (BLH a), DM-arvo myönnetty 2.7.2022 s. 23.12.2016

Distinguished Variety Merit (DVM) -arvonimen saaneet britit (10 x värin paras)
SC Harmony Devianti, DVM, shaded silver (BSH ns 11), DVM-arvo myönnetty 22.5.2010 s. 30.4.2007
EC Ollie vom Elfenfohren, DVM, sininen (BSH a), DVM-arvo myönnetty 4.8.2010 s. 30.6.2005
GIC Tassulähteen Ähäkutti, DVM, sininen (BSH a), DVM-arvo myönnetty 17.3.2012 s. 31.12.2008
GIP, IC Gnome's Eta Cassiopeaie, DVM, shaded silver (BSH ns 11), DVM-arvo myönnetty 23.9.2012 s. 17.2.2009
SC Rhinestone's Scooby, DVM, sininen (BSH a), DVM-arvo myönnetty 7.9.2013 s. 3.5.2010
SC Aleksandra's Dr. Pepper, DVM, musta (BSH n), DVM-arvo myönnetty 28.9.2013 s. 10.7.2009
GIC S*Applecat Spider, DVM, musta (BRI n), DVM-arvo myönnetty 29.12.2013 s. 7.1.2010
SC Rhinestone's Angus Young, DVM, sininen (BSH a), DVM-arvo myönnetty 24.1.2016 s. 13.5.2013
GIC EmeraldCharm Empyreal Elea DVM, blue golden tipped (BSH ay 11), DVM-arvo myönnetty 4.3.2017 s. 19.3.2012
GIP SC Kant of Baltic Breeze DVM, musta brittiläinen pitkäkarva (BLH n), DVM-arvo myönnetty 11.12.2021 s. 15.4.2015
NW SC FI*Ruusutarhan Viviana DSM DVM, sininen (BSH a), DVM-arvo saavutettu 8.10.2022 s. 14.6.2018

Distinguished Show Merit (DSM) -arvonimen saavuttaneet britit (10 x Best in Show aikuinen tai kastroatti)
SP, CH Ruusutarhan Klara, DSM, kilpikonna (BSH f), DSM-arvo saavutettu 25.2.2017 s. 25.2.2011
SC FI*Ruusutarhan Rosa Amabile JW DSM, sinikilpikonna (BSH g), DSM-arvo saavutettu 24.11.2019 s. 24.3.2016
GIC N'Ice Bear from Town-House*D DSM, valkoinen oranssisilmäinen (BSH w 62), DSM-arvo saavutettu 14.12.2019, s. 13.4.2016
SW SP, SC Feronian Dahlea Purpurea DSM, kilpikonna (BSH f), DSM-arvo saavutettu 8.3.2020 s. 27.5.2010
SP FI*Aurantia's Aldebaran DSM, punainen (BSH d), DSM-arvo saavutettu 3.7.2022 s. 21.10.2016
NW SC FI*Ruusutarhan Viviana DSM, sininen (BSH a), DSM-arvo saavutettu 3.9.2022 s. 14.6.2018

Junior Winner (JW) -arvonimen saavuttaneet britit (5 x Best in Show pentu tai nuori, koronapoikkeussääntöjen aikana vuosina 2020-2022 3 x Best in Show)
Ruusutarhan Rosa Amabile, JW, sinikilpikonna (BSH g), JW-arvo saavutettu 18.12.2016 s. 24.3.2016
Ruusutarhan Tilde, JW, sininen (BSH a), JW-arvo saavutettu 1.9.2018 synt. 8.11.2017
Feronian Pulsatilla Patens, JW, sininen (BSH a), JW-arvo saavutettu 8.10.2022 synt. 26.1.2022

Suomessa kasvatettu ja ulkomaille myyty Rhinestone's Nona (BSH n 22) saavutti JW-arvon vuonna 2015 Ruotsissa.

National Winner (NW) -tittelin saavuttaneet britit (tittelin saa se Kissaliiton Vuoden kissa, aikuinen, kastroatti ja pentu/nuori, jolla on suurimmat pisteet ja lisäpisteet BIS-voitoista)
NW Rhinestone's Love Bomb, sininen (BSH a), National Winner vuonna 2019, pentu/nuori s. 2.4.2019
NW SC Ruusutarhan Viviana, sininen (BSH a), National Winner vuonna 2021, aikuinen naaras s. 14.6.2018

Scandinavian Winner (SW) -tittelin saavuttaneet britit (tittelin saa Best in Show kissa SW-näyttelyssä)
SW SP, SC Feronian Dahlea Purpurea, kilpikonna (BSH f), SW-titteli saavutettu 14.4.2019 s. 27.5.2010

Suomen Kissaliiton Vuoden kissa
SC FI*Feronian Ivory, creme (BSH e), Vuoden kissa 2016, siitosuro 8.5.2014
GIC N'Ice Bear from Town-House*D, DSM, valkoinen oranssisilmäinen (BSH w 62), Vuoden kissa 2018 ja 2019, siitosuro s. 13.4.2016
SW SP, SC Feronian Dahlea Purpurea, kilpikonna (BSH f), Vuoden kissa 2019, kastraattinaaras ja veteraani s. 27.5.2010
NW Rhinestone's Love Bomb, sininen (BSH a), Vuoden kissa 2019, pentu/nuori s. 2.4.2019
IP CH FI*Duketin Justiina, sininen pitkäkarvainen (BLH a), Vuoden kissa 2019, siitosnaaras s. 23.12.2016
SC Ruusutarhan Rosa Amabile JW DSM, sinikilpikonna (BSH g), Vuoden kissa 2020, aikuinen naaras s. 24.3.2016
NW SC Ruusutarhan Viviana, sininen (BSH a), Vuoden kissa 2021, aikuinen naaras s. 14.6.2018
SC Suncat's Light Me Up, musta harlekiini pitkäkarvainen, oranssisilmäinen (BLH n 02 62), Vuoden kissa 2021, siitosuro s. 28.4.2018

Vuosi 2019 on ollut brittien osalta menestyksekkäin. Kaksi brittiä ylsi vuoden parhaaksi omalla näyttelymenestyksellään, toinen näistä oli vielä tuplavoittaja, ja kaksi brittiä puolestaan saivat parhaan siitoskissan tittelin jälkikasvunsa ansiosta.

5 KASVATUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

On toivottavaa, että jokaisella kasvattajalla on kasvatustavoitteet, joilla pyritään parantamaan rodun yksilöiden laatua. Kasvatuksessa tulee ottaa huomioon kissan terveys, luonne ja rodunomaisuus. Kasvatuskissojen pitää olla terveitä, niiden pitää olla hyväluonteisia – ei arkoja, ja ulkomuodon pitäisi olla rodunomainen.

Rodun tyyppi ei ole paljonkaan muuttunut vuosien 2006-2020 aikana, vaikka briteissä on jonkin verran vaihtelua koossa ja luuston vahvuudessa. Briteillä nähdään jonkin verran suippoja tai kulmikkaita kuono-osa, jolloin pää ei näytä pyöreältä. Toisaalta otsa on saanut korkeutta ja pyöreyttä lisää. Nenän pituudessa on pieniä eroja, mutta kasvatuksessa ei yleisesti pyritä nenän lyhentämiseen, eikä tyyppitettyyn ulkonäköön. Yhdistys toivoo samanlaisen trendin jatkuvan tulevina vuosina.

Rotuun on tullut viime vuosien aikana uusia värejä, joiden tunnistaminen aloittelevalla kasvattajalla voi olla haastavaa. Näiden värien yleistyessä myös Suomessa, haastetta kasvattajille voi tuoda erityisesti eri värien, kuvioiden ja naamiovärityksen yhdistäminen silver- ja golden tipped britteihin.

Vuosien 2006-2020 tilastojen mukaan sisäsiittoisuus kasvaa ja monimuotoisuus pienenee. Kasvatukseen tarvitaan lisää uroksia, joko ulkomaantuonteina tai suomalaisten kasvattajien urospentujen siitoskäyttöä

pitää lisätä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että uroksia ei leikattaisi niin nuorina kuin nykyisin. Tähän tarvitaan kasvattajien myötävaikutusta.

Jos sukusiitosaste nousee ja tehollisen populaation koko pienenee, uhkana on, että rodun elinvoimaisuus laskee ja riskit erilaisten sairauksien puhkeamiseen kasvavat.

Yhdistys pyrkii jakamaan tietoa erilaisista sairauksista, joita myös briteillä esiintyy. Tietoa jaetaan yhdistyksen kotisivuilla, Brittiposti-jäsenlehdessä sekä terveyspäivillä.

Yhdistys myös tukee jäsenten kissojen sydänultrausta. Toivottavaa on, että kasvatuskissojen sydämet ultrattaisiin useamman kerran aikuisiällä HCM-sydänsairauden ehkäisemiseksi. Yhdistys on tukenut sydänultrausta vuoden 2022 alusta alkaen.

Briteille ei ole rotukohtaisia pakollisia testejä. Suomen Kissaliiton kattojärjestö FIFe suosittelee briteille sydänultrausta, lonkkien kuvausta, polvitutkimusta patellaluksaation poissulkemiseksi ja PKD-testiä. Patellaluksaatio ja polykystinen munuaissairaus, PKD, eivät ole briteillä tunnetusti yleisiä sairauksia Suomessa, joten niiden esiintyvyys suomalaisilla briteillä näyttäisi olevan verraten pieni.

Britti kuuluu brakykefaalisiin (lyhyt kuono ja kallo) rotuihin.

Koirilla lyhyen kuonon aiheuttamista ongelmista on tehty melko paljon tutkimusta. On huomattu, että lyhyt kuono on vahvasti sidoksissa hengitysteiden epämuodostumiin, kuten ahtaisiin, puristuneisiin sieraimiin, pitkänomaiseen ja paksuuntuneeseen pehmeään kitalakeen, sekä henkitorven ja keuhkoputkien vajaakehitykseen. Lisäksi nenäkuorikot voivat ahtauttaa nenänielua, koska niille ei ole tilaa lyhyessä nenäontelossa. Kaikki edellä mainitut epämuodostumat estävät ilman vapaata virtaamista hengitysteissä, jolloin riittävä kaasujen vaihto estyy. Jos nenänielu on ahtautunut, koira joutuu hengittämään jatkuvasti suun kautta. Lähde: Kennelliitto.

Britin kuono on lyhyt, kuitenkin pään rakenteesta aiheutuvat hengitysongelmat eivät ole rodulla yleisiä. Suun kautta hengittäminen on britille epätyypillistä. Hannes Lohen tutkimuksen mukaan 4 prosenttia tutkimukseen osallistuneista briteistä kärsi hengitystieongelmista. Kaikkien rotujen keskiarvo oli 8 prosenttia.

Britin nenän lyhentämistä ei pidetä tavoiteltavana piirteenä kasvatuksessa.

Yhdistyksen suositukset:

HCM:n välttämiseksi toistuva sydänultraus
Arkojen kissojen välttäminen kasvatuksessa
Siitoskissoja ei valittaisi veriryhmän mukaan
Lonkkakuvaukset harkintaan

Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Vuosi	Tehtävä tai projekti
2023	Sektiotilastojen kerääminen (Omakissa ja kysely kasvattajille)
2024	Eliniän ja kuolinsyiden kerääminen (kysely)
2025	KTO:n päivittäminen, mukana pitkäkarvabritit Laaditaan kasvatustavoitteet yhdessä kasvattajien kanssa

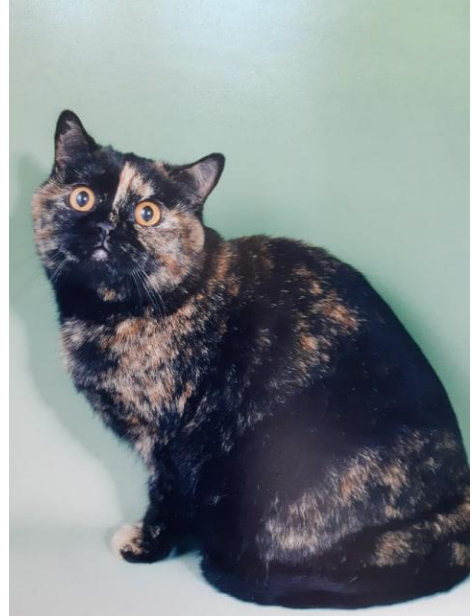
6 KUVIA

Kolmella vuosikymmenellä syntyneitä ja näyttelyissä menestyneitä brittejä

1990-luvulla syntyneitä brittiläisiä lyhytkarvoja

Enchanter's Livin' Legend, BSH a, synt. 1993

Ruusutarhan Aurora, BSH f, synt. 1996

2000-luvulla syntyneitä brittiläisiä lyhytkarvoja

Ollie vom Elfenföhren, BSH a, synt. 2005

Harmony Devianti, BSH ns 11, synt. 2007

2010-luvulla syntyneitä brittiläisiä lyhytkarvoja

Feronian Dahlea Purpurea, BSH f, synt. 2010

Ruusutarhan Klara, BSH f, synt. 2011

N'Ice Bear from Town-House, BSH w 62, synt. 2016

Aurantia's Aldebaran, BSH d, synt. 2016

Ruusutarhan Rosa Amabile, BSH g, synt. 2016

Ruusutarhan Viviana, BSH a, synt. 2018

LÄHTEET

Suomen Kissaliitto ry Omakissa-tietojärjestelmä, <https://omakissa.kissaliitto.fi/>

Suomen Kissaliitto ry kotisivut, <https://www.kissaliitto.fi/>

Vapalahti K, Virtala A M, Joensuu T A, Tiira K, Tähtinen J & Lohi H, 2016. Health and behavioral survey of over 8000 Finnish cats, *Frontiers in Veterinary Science*. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/173836>

Suomen Brittikissat ry kotisivut, www.brittikissat.fi

Suomen Kennelliitto, kotisivut, www.kennelliitto.fi

Kissa-lehti 1 2019, Suomen Brittikissat ry 20 vuotta -artikkeli, Aija Harmaakari

Piupaws.net, neonataali isoerytrolyysi

Norjalainen metsäkissa ry kotisivut, sairauskuvaukset

FIFe - Federation International Feline, Breed standards BSH